

relații financiar - valutare și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Informarea în domeniul fluxurilor comerciale internaționale

Continuăm seria articolelor privind Sistemul unitar de informare și documentare pentru comerț exterior, prin prezentarea în cele ce urmează a arhitecturii și funcționalității unui nou subsistem al sistemului automatizat creat în cadrul Centrului român de comerț exterior, și anume modulul fluxurilor comerciale internaționale. Acesta se integrează în structura mai amplă a subsistemului statistic al băncii unitare de date pentru comerț exterior, alături de componentele „prețuri internaționale” și „cursuri valutare” al căror conținut și mod de valorificare au fost deja prezentate în coloanele Suplimentului „Relații financiar-valutare și comerciale internaționale”.

Necesitatea creării acestui modul derivă în mod obiectiv din importanța crescândă a informării în domeniul fluxurilor comerciale internaționale pe cele trei coordonate de bază: a) volumul valoric (fizic) al comerțului exterior derulat de țările lumii; b) orientarea geografică a acestuia, respectiv relevarea furnizorilor externi și destinația fluxurilor comerciale; c) structura pe mărfuri, respectiv conținutul material al exporturilor și importurilor. În mod evident cele trei coordonate de bază ale fluxurilor comerciale internaționale, ca o însumare a fluxurilor comerciale individuale ale țărilor lumii interesează atât ca istoric, cât și ca dinamică: static — perceperea, la un moment dat (de obicei la finele unui an), a configurației rețelei de fluxuri comerciale internaționale în care interesează ordinul de mărime al partenerilor, conexiunile dintre acestia (normale, tradiționale, preferențiale etc.) precum și substanța acestor conexiuni; dinamic — perceperea modificărilor și a vitezei acestora în timp, a configurației menționate cu posibilitatea identificării cauzelor: creșterea economică și diversificarea structurilor economice ale partenerilor, angrenarea acestora în procese de integrare economică și comercială, apariția și dispariția unor furnizori și beneficiari, ciclul de viață al produselor, diferite fenomene perturbatoare ale evoluției normale ale comerțului internațional (crizele economice ciclice, structurale având ca efecte tendințele spre protecționism, relații comerciale preferențiale sau discriminatorii), etc.

Prin crearea fișierului automatizat al fluxurilor comerciale internaționale se oferă datele menționate într-un mod foarte practic și selectiv, într-un moment în care în fața comerțului nostru exterior stau sarcini majore care, în principiu pot fi sintetizate astfel: o activă promovare a exporturilor în condiții de eficiență sporită; o judicioasă se-

lecție a importurilor atât din punct de vedere ale necesităților economiei naționale, cât și al surselor externe ale acestora. De asemenea, importanța momentului trebuie judecată și prin prisma evenimentelor din cadrul economiei mondiale, fluxurile comerciale internaționale fiind o componentă de bază a acestuia în virtutea conexiunilor, devenite deja axiomatice, între creșterea economică și participarea la diviziunea internațională a muncii.

Condițiile actuale în care exportatorul român trebuie să-și promoveze livrările la extern, sint deosebit de dificile, ceea ce scoate în evidență faptul că, sub aspect tactic, de un real folos îi este informarea de piață. Aportul informației în activitatea de promovare a exporturilor este concretizat în producerea unor informații adecvate, selective, la obiect în ceea ce privește rețeaua de fluxuri comerciale pentru un anumit produs sau un produs similar, respectiv pentru o piață sau grup de piețe. Prin aceasta definim de fapt un complex de coordonate comparative cantitative și calitative care să permită exportatorului sau importatorului luarea unei decizii alternative de acțiune. Se pune în mod firesc întrebarea cum se poate fundamenta o astfel de decizie, în baza informării pe care o oferă centrul O.I.D.C.E. Răspunsul comportă prezentarea următoarelor aspecte: baza primară de date (sursa — întinderea și structura ei); organizarea ei în cadrul Băncii de date pentru informare asupra economiei mondiale; cercetarea informatică asupra ei și programelor de acces la ea; timpul și modul de valorificare a acesteia.

Fondul structurat de informații pe care se bazează sistemul informatic este alimentat cu date de comerț exterior preluate de la Oficiul statistic al O.N.U. Pentru buna înțelegere a structurii și valorii informaționale a fondului de date este utilă o scurtă trecere în revistă a principalelor elemente definitorii ale sistemului realizat la U.N.S.O. (United Nations Statistic Office). Construcția acestuia a avut în vedere crearea unui stoc unitar de informații privind comerțul exterior la nivel mondial care să permită pe de o parte realizarea de prelucrări globale asupra fluxurilor internaționale de mărfuri și servicii, iar pe de altă parte să pună la dispoziția organismelor internaționale sau naționale date cât mai complete și exacte privind aspecte esențiale ale schimburilor comerciale în profil zonal sau sectorial. Sistemul care este complet automatizat și este cunoscut sub numele de COMTRADE, este alimentat periodic cu date furnizate din fiecare țară în parte de către organismul național imputernicit a organiza prelucrarea și difuzarea datelor statistice de comerț exterior către organizațiile internaționale. De regulă, furnizarea datelor este anuală, dar pentru țările cu un sistem statistic foarte bine pus la punct se realizează actualizări mult mai frecvente, ajungându-se la periodicități trimestriale sau chiar lunare. Raportorii își organizează datele pe trei criterii complementare:

Supliment la

nr. 37 1983

Revista
ECONOMICA

— evidențierea tipului operațiunii — export, import, sau reexport — privit din punct de vedere al raportorului;

— evidențierea structurii sectoriale, avându-se în vedere aici detaliera informațională la nivel de produse sau grupă de produse;

— evidențierea orientării geografice la nivel total și în detalieri sectoriale, prin specificarea partenerilor raporturilor comerciale la fiecare nivel.

Alături de acestea se au în vedere o serie de reguli de înscriere a datelor, cum ar fi raportarea pe cit posibilă într-una din unitățile de măsură folosite în nomenclatorul restrins al Oficiului statistic O.N.U. Nu insistăm asupra acestor reguli, ci vom reține în cele ce urmează numai câteva aspecte care sînt importante pentru buna înțelegere a ceea ce punem la dispoziția utilizatorilor sistemului de informare asupra economiei mondiale.

Structura pe mărfuri propusă și agreată pentru datele din comerț exterior este cea determinată de Standard International Trade Classification (SITC), cu revizile ulterioare ale nomenclatorului (1962, 1976) care aduc o detalieră mult mai amănunțită a mărfurilor, ajungînd pînă la 2572 de poziții distincte. În momentul de față, COMTRADE preia informații atît în S.I.T.C. revizia 1, cît și în S.I.T.C. revizia 2, în funcție de posibilitățile de culegere și prelucrare a datelor proprii fiecărui sistem statistic național. Aprovizionarea cu date preluate din sistemul O.N.U. presupune deci de la bun început exprimarea opțiunii între a avea serii mai lungi de date (înainte de 1962; 1976) sau a avea date pentru o structură sortimentală mai detaliată, cît mai apropiată de structura cu care lucrează în mod curent întreprinderile de comerț exterior și cele producătoare de mărfuri.

Alimentarea cu date se face direct prin benzi magnetice obținute printr-un proces selectiv de extragere din baza COMTRADE. Aceste unități de înregistrare a datelor sînt construite pe principiul țară/perioadă, fiecare dintre ele conținînd informații complete ordonate după tipul operațiunii, codul S.I.T.C. al produselor și țările partenere. În funcție de volumul de comerț al fiecărei țări raportoare, numărul de înregistrări pentru un an variază între 7500 și 30000 de unități de informație. Dacă vom considera de pildă fondul total de date generat pentru numai 20 de țări dezvoltate și pentru numai 5 ani, vom ajunge la impresiionanta cifră de 15 milioane de elemente informaționale distincte, ceea ce demonstrează pe de o parte bogăția structurii informaționale ce poate fi ținută la dispoziția sistemului de comerț exterior, iar pe de altă parte faptul că nu poate fi concepută stăpînirea acestui colos informațional fără cele mai moderne mijloace de prelucrare.

Prima și cea mai importantă întrebare la care ne-am străduit să răspundem a fost cum organizăm sistemul informatic astfel încît el să răspundă utilizatorilor complet, rapid și mai ales ieftin?

Și avem în vedere că el este chemat să-și aducă contribuția atît la elaborarea strategiei și tacticii comerciale, orientarea acțiunilor de promovare a exporturilor, cît și la fundamentarea acțiunilor comerciale, pregătirea desfășurării tratativelor, realizarea studiilor de piață, realizarea analizelor de eficiență și altele. O preocupare care ni s-a impus de la bun început a fost cea legată de facilitarea utilizării fondului de date pentru diferite analize: analize individualizate pe produse, pe un profil mondial sau pe o piață anume. Și aceasta înseamnă asigurarea integrității fondului de date. Un exemplu foarte elocvent în această direcție este oferit de necesitatea căutării iterative în baza de date, fie pentru cercetarea succesivă a mai multor piețe, fie pentru cercetarea evoluției mai multor sortimente ale unui produs. Să presupunem, spre exemplu, că un lucrător din serviciul operativ al unei întreprinderi dorește să cunoască în cadrul grupei instrumente de măsură care este varietatea sortimentală cea mai dinamică și care ar asigura cele mai bune perspective, pe piața Franței de pildă. În acest scop, începe „conversația“ cu sistemul informatic analizînd poziția agregată corespunzătoare din

S.I.T.C., cu care ocazie identifică dinamica generală, medie, a cererii, care sînt principalii furnizori și dinamica poziției acestora pe piață. Pornind de la această imagine globală se trece apoi la sondarea succesivă a diferitelor componente ale grupei, ajungîndu-se a se identifica acele elemente care prezintă condițiile cele mai avantajoase de pătrundere sau consolidare a poziției exportatorului român pe piață, fie prin dinamica cea mai accentuată a cererii sau a prețului, fie prin mutații semnificative în poziția furnizorului sau alte elemente. Iată deci, că pentru a reține în final 3—4 rapoarte analitice, de cea mai mare semnificație, este nevoie de o succesiune liberă de interogări pe diferite subiecte și în diferite profile, care să canalizeze utilizatorul către aspectele cele mai concludente din punctul de vedere al analizei pe care o întreprinde.

Pornind de la aceste cerințe ale beneficiarilor rezultă o serie de restricții pentru sistem pentru structura fondului de date precum: accesul selectiv, timp rezonabil de răspuns, folosirea după dorință a suportilor de prezentare a rapoartelor, comutînd după caz editarea pe ecran video sau pe hirtie, posibilitatea prelucrărilor în regim direct sau pe loturi, și multe altele. Nu ne vom opri aici asupra numeroaselor argumentații tehnice dezvoltate pentru fundamentarea și detaliera concepției propuse, ci vom reține numai concluzia finală ce s-a impus: modulul fluxuri comerciale internaționale își organizează fondul informațional într-o bază proprie de date. Și prin aceasta răspundem în cea mai mare măsură întrebării inițiale dar nu integral. După cum se știe, funcționarea structurii de bază de date obligă la prezența pe suportul magnetic direct accesibil a întregului fond de date, împreună cu sistemul complet de înlănțuire a informațiilor. Ceea ce, ținînd cont de volumul imens de date presupus de acest serviciu de informare, conduce la necesitatea utilizării unor calculatoare puternice, cu disponibilități mari de memorie externă.

Chiar și în aceste condiții, cercetarea selectivă într-o structură foarte largă conduce la scăderea performanțelor privind timpul de răspuns, contravenind în esență dezideratelor formulate, rapiditate și costuri minime. De aici formularea soluției într-o manieră originală care asigură deplină funcționalitate a sistemului, cu toate valențele și virtuțile bazelor de date și în condiții deosebite de economicitate în ceea ce privește costurile de utilizare. Ea se bazează pe ideea structurării fondului de date în segmente modulare, sau altfel formulat, pe ideea diviziunii conceptuale între baza de date logică și baza de date reală, sau disponibilă. Ce înțelegem prin aceasta? În primul rînd am constituit o definiție unică, omogenă a întregului fond de date obținînd astfel o bază de date maximală, virtuală, sau logică, ce acoperă întregul volum de informații atît cel existent, cît și cel destinat pentru durata de funcționare a sistemului.

În același timp, am realizat o structură fizică cu aceeași definiție cu a bazei virtuale și a cărei capacitate de stocare este determinată de limitele optime ale utilizării resurselor avute la dispoziție. Fondul de date este divizat pe criterii funcționale în segmente ce pot fi cuprinse în baza fizică și acestea, de îndată ce au fost create sînt trecute în partea virtuală a sistemului, pe benzi magnetice. Printr-un proces programat asigurat de sistemul informatic de vehiculare a datelor între partea virtuală și bază de date reală se poate practic asigura la orice moment disponibilizarea oricărei fațete a bazei complete de date.

Desigur, soluția pe care am prezentat-o aici în numai câteva cuvinte a parcurs un proces amplu de analiză, se dezvoltă într-un ansamblu complex de tehnici, unele foarte sofisticate de comparare și structurare a datelor care în final asigură o funcționalitate la nivelul cerut pentru întregul sistem. Practic, orice utilizator găsește permanent la dispoziția sa informațiile ce intră în sfera sa de interes și poate obține în timp optim orice tip de date prelucrate. Astfel, vom întîlni segmente de materii prime, produse agroalimentare, lemn și produse prelucrate din lemn, chimie și altele.

Restructurări în producția și comerțul mondial

Energetica, un imperativ al dezvoltării

În ideea de a face mai ușor de înțeles posibilitățile de valorificare a acestui fond structurat de date precizăm că direcția prioritară în ansamblul tipurilor posibile de valorificare o constituie analiza pe produse (fie a pieței mondiale pentru o marfă fie a unor piețe caracteristice). Acest tip de prelucrare se desfășoară în interiorul unui singur segment al bazei de date, oricare ar fi el, permițând beneficiarului toate facilitățile accesului conversațional la fondul de date, și libertatea de a-și exprima oricare din opțiunile considerate potrivite, pentru obiectul analizei. În cadrul acestui profil se circumscrie o largă varietate de tipuri specifice de prelucrare.

a) O primă variantă de prelucrare are în vedere analiza de structură pe mărfuri sau sortimente a grupelor sau claselor de produse. Ea pune în evidență compoziția de detaliu a unei anumite clase de importuri sau exporturi și dinamica acesteia, permițând numeroase aprecieri privind orientarea țării sau grupării zonale în sectorul respectiv de piață;

b) Analiza orientării geografice a exportului sau importului permite punerea în evidență a poziției exporturilor, respectiv a importurilor pe o anumită piață națională sau zonală, nivelul și gradul de dispersare a concurenței pe piață, nivelele medii ale prețurilor fiecărui concurent, poziția exportatorului sau importatorului român pe piața analizată și multe altele.

c) O variantă mai completă a celor două versiuni anterioare se înglobează în prelucrările de dinamică. Ele sînt destinate urmării modificărilor în timp atît la nivelul volumului total cît și în profil structural fie ca orientare geografică a relațiilor comerciale, fie ca specificație pe mărfuri. În aceste versiuni sînt încorporați algoritmi de calcul a principalilor indicatori statistici de dinamică și de punere în evidență a tendințelor semnificative de evoluție.

Tot în profilul mare al prelucrărilor pe produse trebuie considerate și prelucrările speciale pentru analiză;

d) Prelucrări în relație inversată. Acestea presupun permutarea logică a pozițiilor export-import și reconsiderarea sensului operațiilor, permițînd astfel reconstituirea caracteristicilor majore ale oricărei piețe, pornind de la raporturile unui număr restrîns de țări ce dețin în ansamblul lor ponderea covârșitoare în comerțul mondial.

e) Analizele comparative, pun față în față indicatorii statistici pentru două piețe diferite, liber alese de utilizatorul sistemului, fie în structură sortimentală, fie pe cea geografică. De exemplu, structura comparativă a exportului României și al Pieței comune de produse chimice pe piața Japoniei în anul 1981, sau orientarea comparativă a importului de pește congelat al țărilor C.E.E. și al Franței în anul 1980.

f) Analiza gradului de concentrare, pornind de la coeficientul de concentrare, relevă gradul de dispersare a exportului sau importului unui produs, existența unor fluxuri tradiționale, posibilități de pătrundere pe piața analizată, și altele.

În sfîrșit, o altă direcție majoră de valorificare a fondului de date o constituie prelucrările în profil de țară. Ele au o puternică tentă monografică fiind destinate a caracteriza global coordonatele cele mai importante ale exportului sau importului unei anumite țări. Se au aici în vedere acele prelucrări destinate analizei structurii generale pe mărfuri, a orientării geografice globale, dinamicii volumului total și a principalelor structuri, analizele de tip balanță comercială. În unele situații aceste tipuri de prelucrări pot transcende mai multe segmente ale bazei de date, ceea ce conduce la o serie de proprietăți particulare ale sistemului de administrare a datelor. Ne propunem, a rețea cu alt prilej fiecare din tipurile majore de valorificare a fondului de date privind fluxurile comerciale internaționale cu prezentarea detaliată, a formelor de prelucrare și redactare a rapoartelor.

Ștefan VOICU
dr. Napoleon POP

1. Organisme și instituții specializate efectuează cercetări privind evaluarea resurselor energetice ale Terrei, rolul și ponderea ce urmează s-o dețină hidrocarburile (țiteiul și gazele naturale) în balanța energetică mondială. Este cvasi-unanimă părerea că actuala criză energetică este generată nu de iminenta epuizare a resurselor, ci de promovarea unei politici inadecvate în ceea ce privește exploatarea și valorificarea resurselor petrolifere.

În opinia unor experți, aproximativ 50% din terenurile potențial deținătoare de resurse petrolifere existente în lume (estimate la miliarde de tone) sînt concentrate în țările în curs de dezvoltare. De altfel, Banca Mondială apreciază că, în perspectiva anilor 1990, un număr de peste 50 de țări în curs de dezvoltare și-ar putea asigura necesarul de petrol din producție proprie. Mai mult, rezervelor convenționale de țitei urmează să li se adauge noi resurse cum sînt: zăcămintele conținute în nisipurile și șisturile bituminoase, cele asociate gazelor naturale, precum și cele ce pot fi obținute prin gazeificarea cărbunelui. Se estimează că petrolul — care — în virtutea unui studiu al Băncii mondiale, acoperă aproximativ 90% din necesarul de energie al unui număr de 48 de țări în curs de dezvoltare nemembre OPEC — va continua totuși să rămînă principala sursă de energie primară pentru țările în curs de dezvoltare.

Deși ponderea petrolului în balanța energetică a țărilor neproducătoare de țitei se va reduce în perspectiva anilor 1990 la 55%, volumul fizic al importului de țitei și produse petrolifere al acestor țări va crește puternic în actualul deceniu sub efectul dezvoltării anumitor sectoare mari consumatoare, cum sînt industria și transporturile.

Lucrările de cercetare și prospectare n-au permis decît în parte punerea în valoare a resurselor petrolifere în aceste țări. Insuficiența mijloacelor financiare, lipsa tehnologiei, precum și politica marilor societăți străine, care și-au orientat aproape în exclusivitate activitatea spre zonele ce beneficiau de costuri de explorare și producție scăzute constituie principalii factori ce au împiedicat asupra unei intense activități de prospectare și producție în acest domeniu. Pentru țările în curs de dezvoltare se impune drept imperative majore cercetarea și prospectarea sistematică a regiunilor încă neexplorate, care să permită descoperirea și punerea în valoare a noi zăcămintele de țitei și gaze.

Africa reprezintă — în viziunea specialiștilor — continentul care deține cele mai importante resurse potențiale de țitei și gaze naturale: sînt luate în calcul de către analiști marile suprafețe terestre și marine încă neexplorate. Rezervele certe și probabile de țitei ale continentului african sînt apreciate la 8 miliarde tone, respectiv 34 miliarde tone, iar cele de gaze la 7 300 miliarde mc, respectiv 28 000 miliarde mc. Raportate la scară mondială, rezervele certe de petrol ale Africii ar reprezenta 9%, iar cele de gaze 10%.

Potențialul petrolifer al Africii este concentrat în trei zone principale:

— Africa de nord, zonă unde se află (cu excepția Nigeriei) principalii producători de petrol din Africa, respectiv Libia, Algeria, Egipt și Tunisia, țări ce dispun de importante rezerve de țitei, principalul lor produs de export și sursă de devize;

— Golful Guineei, marcat în nord-vest de Nigeria — cel mai mare producător de țitei de pe continent — Benin, Togo, Ghana și Coasta de Fildeș, iar în sud de Camerun, Guineea ecuatorială, Gabon, Congo și Angola;

— Regiunea bazinului lacului Ciad și fluviul Zair, reprezentată în prezent de un singur producător (Zairul, cu o producție de cca. 1 mil. tone/an) care deține — conform evaluărilor Institutului francez al petrolului — rezerve de ordinul a 200 mil. tone.

În ultimii ani, sub efectul reducerii cererii pe plan mondial și creșterii cheltuielilor de exploatare, producția de țiței — la nivelul continentului — a înregistrat o tendință de scădere: de la 290 mil. tone în 1980 la 227 mil. tone în 1981. Este rezultatul scăderii producției de țiței în principalele țări producătoare, totodată membre OPEC (Nigeria, Libia, Algeria și Gabon). Volumul total al producției de țiței al acestor țări s-a diminuat de la 239,4 mil. tone în 1980 la 172,9 mil. tone în 1981. Reducerea producției a fost generată de unele dificultăți pe linia menținerii exportului la nivelul anilor precedenți, în condițiile în care S.U.A. și unele țări vest-europene (în special Franța) și-au redus simțitor importurile de țiței din Nigeria, Libia și Algeria.

În schimb, descoperirea și punerea în valoare a noi zăcămine a permis creșterea producției de țiței în Egipt, Camerun, Coasta de Fildeș, Tunisia și Congo, care și-au acoperit într-o mai mare măsură necesarul intern, creștându-și chiar disponibilități de export (Egipt).

Din analiza evaluărilor privind resursele și evoluția producției de țiței la ansamblul continentului, rezultă că Africa deține un potențial petrolier încă insuficient cunoscut și pus în valoare. Importanța obținerii de informații privind posibilitatea valorificării acestui potențial a stimulat decizia majorității statelor africane de relansare a lucrărilor de cercetare și prospectare a zonelor terestre și marine. Este edificator faptul că numărul forajelor de explorare în Africa a sporit de la 860 în 1980 la 969 în 1981 și aproximativ 1100 în 1982, cu o mai mare frecvență în Nigeria, Libia, Algeria, Egipt, Angola, Gabon, Camerun, Congo și Tunisia, țări în care de altfel au și fost descoperite importante zăcămine de țiței și gaze. Numai amploarea investițiilor ce le implică lucrările de explorare și exploatare, și lipsa mijloacelor financiare explică activitatea mai redusă în unele zone.

Planurile și programele de dezvoltare elaborate de majoritatea statelor africane evidențiază preocupările și opțiunile guvernamentale de valorificare sporită a zăcămintelor de țiței și gaze naturale; unele perimetre exploatabile se află în stadiul prospecțiunilor și evaluărilor, altele au intrat deja în sfera lucrărilor de foraj. Petrolul — în prezent — și gazele naturale într-o perspectivă nu prea îndepărtată — reprezintă principalele surse energetice și de materii prime, a căror valorificare condiționează dezvoltarea celorlalte ramuri economice și asigură, prin veniturile obținute din export, finanțarea programelor de dezvoltare pe termen mediu și lung.

Pentru Nigeria, Libia, Algeria, Gabon, Tunisia și, în parte, Egipt, sectorul de hidrocarburi constituie „cheia de boltă” a economiei.

Marcel MOLDOVEANU
* M.

Comerț invizibil

Din activitatea de intermediere comercială internațională

Deși în anul 1982 schimburile comerciale mondiale au înregistrat o scădere de peste 2 la sută, în volum revenind la nivelul din urmă cu trei ani, deși valoric comerțul mondial a scăzut cu 6 la sută, marile firme de comerț internațional au obținut în ultimele perioade profituri fabuloase.

Centro Bank — o bancă vieneză acționând ca finanțator al comerțului de intermediere — a cîștigat în 1982 profituri brute de 5 milioane de dolari pe baza unui capital investit de 12 milioane dolari. Aceasta a însemnat o creștere de 20% față de cîștigurile lui 1981 cînd a realizat 4 milioane de dolari profituri. Centro Bank constituie un exemplu din cele mai semnificative asupra modului cum firmele de trading capitaliste s-au adaptat la actuala con-

junctură a economiei mondiale, caracterizată prin recurgerea tot mai accentuată la diversele forme ale comerțului de contrapartidă și o recrudescență fără precedent a protecționismului tarifar și netarifar.

Sînt simptomatice în acest sens însăși denumirile firmelor ce acționează în domeniul intermedierei comerciale internaționale ca: „Servicii generale de comercializare”, „Grup pentru studiul reglementărilor și finanțării comerțului exterior” etc.

Prezentăm în cele ce urmează cîteva tipuri de operațiuni din activitatea unor astfel de firme pentru a reliefa varietatea și complexitatea afacerilor acestora.

Cazul 1 — Preluarea unor obligații de contrapartidă

Un producător francez de utilaje oferă mașini în valoare de 17 milioane franci francezi în țara H. Oferta este acceptată, dar subordonat cumpărării de către exportatorul francez, sau de terți, a unor produse industriale din țara H pentru o valoare de 14 milioane franci. Achizițiile urmau să fie realizate într-o perioadă de doi ani după semnarea contractului. În caz de neexecuție, era prevăzută o penalizare de 8%.

Firma de intermediere Greficomex — Franța și-a asumat obligația de valorificare a produselor țării H contra unui comision (declarat) de 6% (inferior penalizării de 8%).

Cazul 2 — Preluarea producției spre comercializare (Buy back)

O firmă belgiană s-a angajat la construcția în Egipt a unei unități de producție pentru uree. Valoarea proiectului era de 6 miliarde de franci belgieni.

Autoritățile egiptene au acceptat proiectul cu următoarele amendamente:

- a) Firma belgiană să verse 15% din capitalul societății de comercializare a ureei produse;
- b) Finanțarea proiectului de firma belgiană cu 80% din capital timp de șapte ani;
- c) Prelucrarea de către firma belgiană a 30% din producția de uree ca rambursare a finanțării de la punctul „b”.

Aceeași firmă de intermediere franceză citată în primul caz s-a angajat ca împreună cu banca Credit Lyonnais și grupul comercial Asoma să îndeplinească cele trei obligații de mai sus contra unui comision forfetar de 1,75%.

Cazul 3 — Acord de compensație

O serie de firme din R.F.G. au semnat cu firme din țara X contracte de livrare pentru mașini și utilaje. Livrările au fost suspendate datorită lipsei de lichidități înregistrate de țara X.

Urmare, sugestiilor unei firme intermediare de comerț internațional, exportatorii vest-germani au obținut acordul firmelor din țara X să asigure plata creanțelor cu produse indigene.

Aceste produse neîntrind în nomenclatorul firmelor vest-germane, firma de intermediere a realizat:

- a) exporturile din țara X;
- b) asigurarea utilizării contravalorii acestor exporturi pentru cumpărarea utilajelor vest-germane.

Urmare acțiunilor sale, intermediarul a obținut un comision de 10%.

Cazul 4. — Operațiuni triunghiulare

Un exportator francez a realizat vânzarea în țara S a unei instalații de produse cosmetice în valoare de 95 milioane franci.

Cumpărătorul din țara S a propus plata în petrol rezultînd la rîndul său ca o contrapartidă a unor vânzări ale sale în țara Y) restrîngînd totodată vânzarea produselor petroliere numai la anumite piețe.

Prețul produselor petroliere era prețul oficial OPEC situîndu-se cu 10—15% mai sus decît prețul pieței libere.

Problemele supuse spre rezolvarea firmei de intermediere comercială internațională au fost:

- a) garantarea plății exportatorului francez;

b) vânzarea produselor țării Y;

c) organizarea unui sistem global de corelare a intereselor părților din operațiune.

Produsele petroliere fiind cumpărate de intermediari, exportatorul francez a plătit o comision de 18%, (care a fost constituit din remunerarea firmei de intermediere comercială internațională, diferența de preț la produsele petroliere, cheltuieli bancare etc.).

Exemplele de mai sus reflectă sugestiv noua concepție managerială de care dau dovadă firmele de trading capitaliste.

Astfel, într-un recent număr al revistei americane „Fortune” se arată că intermediarul de comerț internațional capitalista al zilelor noastre „are o mentalitate incluzind oportunitățile unui negustor de mărfuri, inventivitatea și sensibilitatea depășirii oricăror reglementări de comerț internațional, sau a oricăror forme de birocrație precum și cunoștințele tehnice ale unui comerciant de tipul mașină perfectă”.

Aceste ultime trăsături sînt reflectate cu prisosință și de activitatea firmelor André — Elveția și Ralli Brothers — Anglia:

Firma André & Cie a fost creată acum 105 ani ca o societate comercială. În prezent ea are 300 lucrători, de-rulînd numai în domeniul comerțului cu cereale 70% din comerțul mondial. Servind ca intermediar între producători și cumpărători firma și-a diversificat activitățile, ocupîndu-se de transporturi maritime și posedînd acțiuni în industria agro-alimentară și de mașini agricole.

Directorul general al firmei Jean Louis Junod arată recent: „Sîntem prin esența noastră intermediari. Cumpărăm grâu ca și cereale în nume propriu. Cel care vinde nu cunoaște țara și firma unde vom vinde, cumpărătorul nu știe nici el originea grului. Este ceea ce ne diferențiază de courtierii care nu fac decît să pună în contact cumpărătorul și vânzătorul. Trebuie să fim în consecință, informați în fiecare minut asupra cumpărătorilor și vânzătorilor potențiali. Apoi trebuie să posedăm logistica necesară pentru a realiza cumpărăturile, stocajul, transportul și asumarea riscului valutar”.

Directorul general al firmei Jean Louis Junod arată (recent 19 firme erau concurente pentru un contract de cereale australiene în Orientul Apropiat), André a reușit să obțină contractul pentru că prețul său se situa cu 1 cent sub cel al concurenților. Și aceasta la o marfă ce valora 150 US \$ pe tonă.

Pentru efectuarea calculului firmele de trading nu au perioade prea lungi de timp.

— Vineri 5 noiembrie la ora 12,15 un cumpărător dintr-o țară S solicită o ofertă importantă pentru uleiuri vegetale. El cere oferta fermă înaintea orei 13 pentru că după aceea țara S are o perioadă de trei zile sărbători. La 12,55 contractul s-a încheiat. Între timp André a consultat corespondenții în Argentina și estimat cheltuielile care se refereau la o livrare în martie 1983.

Exemplul citat de Dl. Jean Louis Junod reflectă o perfectă stăpînire a prognozelor de piață și necesitatea unei solide reputații internaționale pe plan mondial și financiar.

Tot din domeniul afacerilor încheiate de firme comerciale prezentăm și următorul caz din activitatea grupului Ralli Brothers.

Cașul 5

În anul 1982 recolta de bumbac a țării C a scăzut sub așteptări. Urmare colaborării foarte bune a grupului Ralli cu organizațiile de comerț exterior din țara C, acesta a fost contactat pentru cumpărarea de bumbac din țara A.

Rezultatul a fost o tranzacție de peste 500.000 baloți în valoare de 150 milioane de US \$. Ceea ce a fost remarcabil este că afacerea a rămas confidențială pînă cînd primul vapor de bumbac a ajuns în portul țării C.

Suita exemplificărilor poate continua; întrucît alte genuri de operațiuni au fost deja prezentate în Revista Economică, Supliment Nr. 8/1980, Nr. 2, 5/1981, Nr. 15/1983; ne mîrgînim la exemplele de mai sus.

Pentru contracararea tendințelor speculative și avînd în vedere actualele condiții de desfășurare a comerțului mondial rezultă că eficiența sporită a operațiunilor de aport valutar poate și trebuie să fie realizată numai prin fundamentarea fiecărei acțiuni de logistică și specializare de profil:

- I.C.E. specializat pe tip de marfă;
  - B.R.C.E./Terra ca finanțatori și consultanți specializați;
  - Romtrans/Navlomar — ca specialiști în transporturi și expediții internaționale;
  - M.C.E.C.E.I. prin direcțiile de zonă și specializate și cu colaborarea unor specialiști din cercetarea economică, în calitate de consultanți cu privire la cunoașterea politicii comerciale și reglementărilor de comerț internațional.
- În acest sens este necesară înființarea în cadrul B.R.C.E. a unui departament specializat în intermediari valutar-comerciale internaționale. Acest lucru rezultă și din analiza experienței unor țări socialiste (U.R.S.S., R.P.U.), cit și a principalelor bănci și firme de trading.

În al doilea rînd dezvoltarea tehnicilor comerciale de aport valutar impune și abordarea comerțului de contrapartidă în cadrul unor programe coordonatoare.

Astfel o posibilă variantă ar fi coordonarea acestor activități la nivelul unor singure întreprinderi specializate, eventual I.C.E. Terra; în acest caz ar fi posibile:

- a) analiza cantitativă și calitativă a mărfurilor ce fac obiectul contrapartidei, precum și coordonarea ofertei la extern cu necesitatea utilizării acelorași mărfuri drept componente a unor instalații complexe contractate la export;
- b) fixarea nivelului contrapartidei în funcție de interesele specifice pe zone geografice, parteneri și grupe de mărfuri;
- c) acordarea autorizațiilor de import-export în mod programat în funcție de evoluția balanțelor de plăți pe relație sau în forma de cooperare respectivă. Se va putea evita acumularea unor active valutare nepurtătoare de dobinzi ca cele pe care România le are în prezent într-o serie de țări.

În al treilea rînd adoptarea unor structuri organizatorice caracterizate prin rapiditate și operativitate de decizie care să creeze cadrul necesar dezvoltării o.a.v.

Aceste structuri vor trebui să țină cont de riscul comercial ridicat al o.a.v., și necesitatea asigurării motivației pentru lucrătorii de comerț exterior care operează în acest domeniu. Stabilirea indicatorilor de plan în acest domeniu reprezintă un factor motivațional important la nivelul întreprinderii.

Un factor puternic de stimulare a realizării de operațiuni de aport valutar îl constituie calificarea unei astfel de operațiuni ca fiind de aport valutar sau nu. În acest sens valorificarea stocurilor de marfă cu mișcare lentă constituie un domeniu de acțiune prioritară. Valorificarea lor trebuie făcută prin o.a.v. (deci cu eficiență de retribuire diferențiată) și la cursuri de revenire realiste care să fie ajustate astfel ca prin valorificare imediată să se facă economii de dobinzi cel puțin pentru perioade egale cu perioada de cînd marfa se află în stoc.

Asigurarea motivației trebuie dublată de structura organizatorică ce asigură mobilitatea decizională.

Trebuie stabilite în acest sens la nivelul întreprinderilor Regulamente de organizare și funcționare care să stabilească strict competențe și niveluri de decizie, de delegare a deciziei, atribuții și responsabilități la nivelul fiecărui post.

Paralel, este necesar la nivel macroeconomic un cadru legislativ unitar cu menționarea unor prevederi derogatorii specifice pentru operațiuni de aport valutar.

Legea 12/1980 reprezintă un prim pas în acest domeniu, ea trebuie însă însoțită de revederea instrucțiunilor de aplicare în primul rînd în ceea ce privește caracterul derogator amintit mai sus. Este, de asemenea, necesară constituirea unui corp unic de interpretare și control în domeniul tehnicilor de aport valutar care să emită instrucțiuni vizînd evitarea interpretării legislației în mod diferențiat de factorii de decizie din întreprinderi, Ministerul de Finanțe, B.R.C.E. etc.

Corelarea elementelor de mal sus precum și integrarea lor operativă la nivelul întreprinderilor de comerț exterior în vederea valorificării la maximum a capacității lor, vor permite sporirea eficienței operațiunilor de aport valutar, diversificarea și abordarea acestora de o manieră modernă specifică actualelor relații economice internaționale.

FLORIN POGONARU
VIRGIL POPA

politică comerciale

Reconsiderări în politica agricolă a S.U.A.

La sfârșitul sezonului 1982/83 disponibilitățile totale mondiale de cereale (exclusiv orez) se vor afla la punctul cel mai înalt din istoria omenirii — respectiv 1,455 miliarde (195 milioane tone stocuri report din sezonul anterior la care s-a adăugat producția mondială record a anului 1982 de 1,26 miliarde tone).

Intrucât datorită crizei ce a cuprins întreaga economie mondială după al doilea șoc petroler consumul a rămas aproape neschimbat în principalele țări consumatoare, iar diverse cauze vor determina reducerea exporturilor mondiale, se așteaptă ca la sfârșitul sezonului stocurile report să crească până la 250 milioane tone.

Perspectiva unor stocuri mondiale report la 1 septembrie 1983 cu peste 28% superioare celor de la 1 septembrie 1982, în condițiile în care în ultimii 3 ani prețurile au avut o tendință netă de scădere, a determinat atitudinii diferite din partea principalilor producători, confrunțați, în condițiile unor prețuri reduse, cu probleme deosebite în plasarea disponibilului de cereale.

C.E.E. a adoptat o politică agresivă de cucerire de noi piețe, încurajând acordarea de credite de către vânzătorii cumpărătorilor pentru cerealele comunitare achiziționate, organismul guvernamental garantând restituirea creditelor; Canada, deși inițial rezervată în privința acordării de credite sau a încheierii de acorduri pe termen lung, pusă în fața perspectivelor unor disponibilități mari de cereale, a început să folosească aceste căi de plasare a mărfii într-o măsură mai mare decât în trecut.

Principalul producător mondial de cereale însă, S.U.A., a adoptat o politică diferită, în care subvențiile la export se împletesc cu măsuri specifice de favorizare a creșterii prețurilor.

În condițiile în care în ultimii ani ai deceniului al 8-lea, măririle succesive ale prețurilor combustibilului, îngrășămintelor, nivelele ridicate ale inflației și ale dobânzilor au justificat parțial asigurarea de către guvernul american a unor nivele minime de preț mereu mai ridicate producătorilor. În prezent, Administrația S.U.A. confruntată cu dificultăți tot mai mari în acoperirea deficitelor bugetare (ultima estimare a deficitului bugetar pentru anul fiscal 1983 este de 210,3 miliarde \$, în condițiile în care conform promisiunilor din campania electorală, 1983 urma să fie primul an cu buget excedent) deficite cauzate în principal de cheltuielile militare enorme, a recurs la o metodă nouă de reducere a alocațiilor de la buget pentru susținerea prețurilor (alocații estimate pentru 1983 la circa 12 miliarde \$). Confruntată cu riscul dobândirii unor cantități sporite de cereale (de la agricultorii care nu pot obține pe piață prețuri superioare celor garantate, acestea din urmă sub rezerva participării la programele guvernamentale de reducere a suprafețelor) în condițiile în care se estimează că S.U.A. vor deține singure la sfârșitul sezonului 1982/83 60% din totalul stocurilor mondiale de cereale, Administrația americană a recurs la un program menit să provoace reducerea drastică a producției prin restringerea semnificativă a suprafețelor însămânțate.

Acest program, spre deosebire de cele obișnuite inițiate de guvernul american, prevede acordarea, în schimbul unor

reduceri a suprafețelor însămânțate (efectuate în plus peste cele rezultate din programele obișnuite) de cereale din proprietatea statului în cantități ce variază între 80% din randamentul mediu al fiecărui fermier (pentru porumb și sorg) și 95% din randamentul pentru grâu de iarnă (pentru care s-au făcut deja cheltuieli cu însămânțarea în toamnă).

Prin participarea atât la programele obișnuite de reducere a suprafețelor cât și la noul program cu plata în natură este posibilă reducerea suprafețelor însămânțate dintr-o regiune cu până la 45% din cea de bază. A fost permisă chiar scoaterea din cultură a întregii suprafețe a unor ferme în regiunile în care participarea este sub media națională.

Grădul înalt de participare la programele de reducere a suprafețelor relese din faptul că pentru grâu sînt înscrise pentru scoaterea din producție 13,03 milioane hectare (41% din suprafața de bază), iar pentru porumb și sorg 16,04 milioane hectare (39% din suprafața de bază).

Astfel, sînt create condițiile reducerii producției până la 143—150 milioane tone la porumb (213,3 milioane tone în 1982) și 61,6 milioane tone la grâu (76,4 milioane tone în 1982).

Posibilitatea de renunțare la participarea la noul program există însă numai cu plata unei penalizări de 20% din prețul de referință garantat producătorilor, respectiv penalități de 22,5 \$/tonă pentru porumb și de 31,6 \$/tonă pentru grâu. Aceasta înseamnă că numai dacă în perioada însămînțării pe piață se mențin prețuri cu cel puțin 20% superioare prețurilor de referință se poate pune problema unor renunțări la participare.

Această reducere masivă de suprafețe din S.U.A., fără precedent în întreaga lume (suprafața însămînțată în C.E.E. (10) în sezonul 1982/83 era pentru grâu de 10,8 milioane hectare, iar pentru cerealele furajere de circa 14 milioane hectare), deși poate conduce la reduceri semnificative de producție nu va rezolva automat problema care a provocat programul de restringere a suprafețelor și anume asigurarea unor prețuri foarte înalte pentru agricultorii americani comparativ cu prețurile obținute de producătorii agricoli din celelalte țări ale lumii.

Aceste prețuri mărite consecvent de diversele Administrații care s-au succedat în ultimul deceniu nu țin însă cont de mai mulți factori ce nu justifică prețuri ridicate la produsele agricole. În primul rînd trebuie amintită depresiunea puternică prin care trece economia mondială (nu se poate spune că a fost depășită în întregime), ceea ce face ca disponibilitățile valutare alocate cumpărărilor de produse alimentare să crească într-un ritm mai mic decât creșterea disponibilităților de produse alimentare pe plan mondial. Sînt numeroase țările în curs de dezvoltare, unele cu populație mare care nu își pot permite încă intensificarea cumpărărilor de produse alimentare. În plus criza alimentară persistentă în aceste țări și criza economică din lume au modificat comportamentul cumpărătorilor astfel încît nu este de așteptat o revitalizare imediată și explozivă a cererii pentru produsele agro-alimentare.

Deteriorarea climatului politic a făcut ca deși în unele părți ale globului să existe cerere pentru produse agricole, disponibile în cantități suficiente, relațiile politice dintre ofertant și solicitant să nu permită satisfacerea cererii, chiar solvabile.

Un alt factor care este ignorat în acțiunea de menținere a unor prețuri ridicate în S.U.A., este reducerea costurilor de producție. Prețurile minime ridicate consecvent în ultimii ani în S.U.A. au avut în vedere în principal creșterea ale costului energiei, ale inflației și ale dobânzilor. În prezent s-a înregistrat o reducere notabilă a prețurilor țițeiului (existînd încă dubii privind posibilitatea menținerii lor la nivelele actuale) cit și a ratei inflației din S.U.A. (dacă în 1979/80 în S.U.A. C.P.I. era de circa 14—15%, la sfârșitul lui 1982 era de circa 5%).

S-a produs, de asemenea, o reducere importantă a dobânzilor nominale, ultimele acțiuni ale Administrației constituind premise pentru noi reduceri ale ratei dobânzii.

Din punct de vedere economic, factori importanți de menținere a prețurilor la nivele ridicate nu mai acționează la

fel de puternic ca în ultimii ani astfel încât acțiunile de reducere a suprafețelor agricole și a producției pentru a mări prețurile sînt justificate numai de dorința mării profiturilor proprietarilor agricoli din S.U.A.

Că este vorba de apărarea intereselor proprietarilor agricoli este dovedit atât de faptul că reduceri drastice ale producției în acest an și în viitor se vor reflecta negativ în prețurile alimentelor întregii populații a S.U.A. cît și de efectele restrîngerii activității în agricultură asupra creșterii șomajului (în rîndul muncitorilor agricoli și ale muncitorilor din ramurile industriale realizatoare de produse necesare agriculturii) în condițiile în care în S.U.A. numărul șomerilor a atins deja un nivel record.

Aceste acțiuni sînt însă în contradicție cu necesitățile alimentare ale majorității populației globului. Discrepanța între resurse și necesități în cazul țării dezvoltate (numai S.U.A. deține singură 60% din totalul stocurilor mondiale de cereale — deși au mai puțin de 10% din populația globului) face însă necesar ca în repartitia producției la nivel mondial să fie operate schimbări structurale, în interesul părții majoritare a locuitorilor lumii și nu modificări minore care să perpetueze inechitățile actuale generatoare de contradicții și tensiuni între țările bogate și cele sărace.

ca. DUMITRU PETRE

documentar

Aspecte ale dezvoltării economice japoneze

2. Pentru crearea unei imagini de ansamblu a influențelor pe care le-au exercitat diversele etape ale revoluției tehnico-stiințifice pe plan mondial, asupra dezvoltării economice a Japoniei, nu trebuie neglijat faptul că și realizările primei etape (practic ale „revoluției industriale” din Anglia *) au fost „importate” în Japonia de-abia în epoca dinastiei Meiji (1868—1912), deși această etapă a început în Europa în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și s-a terminat la începutul secolului XIX.

Concentrarea deosebit de mare a eforturilor în procesul dezvoltării economiei japoneze ca și relativa tinerețe a acestor economii sînt demonstrate și de faptul că de-abia la începutul acestui secol au fost introduse în economia japoneză cele trei sisteme (sistemul angajărilor pe viață, sistemul de promovare în funcție de vechime și sistemul sindicatelor de întreprindere) care sînt privite de mulți specialiști occidentali drept „cheia” succesului economic al acestei țări.

Declanșarea crizei energetice, în octombrie 1973, a afectat substanțial economia japoneză (puternic dependentă de importurile de energie), care la scurt timp după acest eveniment a plonjat în perioada celei mai acute inflații.

Deși a fost puternic afectată de ritmul galopant al inflației, Japonia a fost prima țară care și-a revenit din impactul crizei energetice, în opinia generală acest rezultat destul de surprinzător, datorîndu-se politicilor duse de guvernul japonez.

Conform opiniei lui Nobuyoshi Namiki, directorul Centrului japonez de cercetări economice, opinie publicată într-un articol din revista *Journal of Japanese Trade and Industry* nr. 1, 1983, explicația adaptării mai rapide a economiei japoneze la noile condiții create de criză se datorează în primul rînd structurii diferite a reacției sociale în Japonia, comparativ cu cea din S.U.A. sau țările Europei occidentale. Se constată astfel, că în perioada primului șoc petrolier, întreprinderile japoneze au încercat să controleze majorarea rapidă a prețurilor chiar pe seama ajustării propriilor profituri, nici o firmă occidentală neînregistrînd asemenea reduceri drastice ale profiturilor în perioada respectivă ca firmele japoneze; mai

mult, unele din corporațiile americane înregistrînd chiar majorări ale acestora.

Explicația oferită de Nobuyoshi Namiki diferenței dintre reacția socială în Japonia comparativ cu cea din celelalte țări occidentale afectate de primul șoc petrolier, pune accentul pe influența exercitată de filozofia lui Confucius asupra societății japoneze. Astfel, conducerea marilor firme japoneze a considerat în etapa respectivă, conform preceptelor lui Confucius, că nu trebuie încercată ieșirea din criză pe seama reducerii salariilor, deoarece această atitudine ar putea crea nemulțumiri de ordin social.

Diferența dintre performanțele economice ale Japoniei și cele ale țării occidentale în perioada care a urmat celui de-al doilea șoc petrolier sînt explicate, de același autor, pe baza analizei comparative a ritmurilor medii anuale de creștere economică. Astfel, ritmul mediu anual de creștere economică în țările membre OECD s-a situat în anii 1980, 1981 și 1982 în jurul valorii de 1%, în timp ce același indicator în Japonia a fost de 3,7% în anul fiscal 1980, de 2,8% în anul fiscal 1981 și de aproximativ 2,3% în anul fiscal 1982. Rezultă deci, că în termenii creșterii economice Japonia s-a distanțat de țările membre OCDE în această perioadă, cu peste 2 puncte procentuale.

În ceea ce privește ritmul mediu anual de creștere al prețurilor cu amănuntul, în Japonia s-au înregistrat majorări de peste 10%, doi ani la rînd (12,9% în anul fiscal 1979 și 13,3% în anul fiscal 1980), pentru ca în anul fiscal 1981, acestea să scadă la 1,2%, fiind proiectat să rămîină în jurul aceleiași valori și în continuare. Se constată deci că, în timp ce în Japonia procesul inflaționist a fost treptat controlat, prețurile în S.U.A. s-au majorat cu 12,6% în 1979, 14,1% în 1980 și 9,2% în 1981.

Iată deci că sub raportul prețurilor acestea s-au majorat trei ani la rînd pe piața americană. Deși în anul 1982 S.U.A. a reușit să stăvilească procesul inflaționist sub 10%, acest lucru a fost posibil numai prin sacrificarea ritmului mediu anual de creștere, care a scăzut devenind chiar negativ în acel an (—1,6%).

Situația a fost similară în cazul Angliei, care a reușit să diminueze creșterea prețurilor sub 10% în 1982 (după ce existaseră majorări de peste 10% trei ani la rînd), precum și în cazul Franței, care a înregistrat o majorare a inflației peste 10%, patru ani la rînd pînă în 1981 (1).

Explicația oferită de specialistul japonez Nobuyoshi Namiki, ritmurilor de creștere economică mai susținute înregistrate de Japonia și procesului de stabilizare mai rapidă a prețurilor pe această piață, pune accentul pe unele aspecte ale structurii sociale, proprii societății japoneze.

Principalele aspecte ale acestei structurări specifice evidențiate de autor, le constituie mecanismul de dominație pe plan decizional al eșalonului de conducere situat la un nivel mediu ierarhic (și nu al eșalonului aflat în vîrfurile ierarhiei) ca și puternica competiție existentă între diversele firme japoneze. După cum se poate vedea, în ambele cazuri este vorba de evidențierea unor factori care nu sînt de natură economică și pe care de obicei majoritatea economiștilor îi ignoră în evaluarea performanțelor economice japoneze.

În ceea ce privește primul aspect, existența lui s-a manifestat cu pregnanță cu ocazia celui de-al doilea șoc petrolier. Astfel, de această dată s-a încercat contracararea efectelor negative ale majorării prețului șteiului pe seama „înghețării” salariilor și nu pe seama reducerii profiturilor, așa cum se procedase anterior. Ceea ce a făcut posibil ca muncitorii să fie cei care să suporte costul majorării prețului șteiului a fost faptul că liderii sindicatelor japoneze (categorii care face parte din eșalonul aflat pe o treaptă medie ierarhică) controlează în

*) Dintre realizările acestei etape amintim: mașinile textile, mașina cu abur, pompele, mașinile-unelte, oțelul și căile ferate.

(1) Aceeași situație s-a înregistrat și în Italia.

mod strict activitatea sindicală, iar muncitorii n-au reușit să obțină nici un fel de succes în cadrul „ofensivei de primăvară” din anul 1980. Consecința acestei situații a fost că procesul inflaționist s-a „răcit” rapid în anii fiscali 1980 și 1981.

Aspectul puternicei competiții existente între marile firme japoneze explică masivele investiții în instalații și echipamente întreprinse în Japonia după anul 1978. Specialistul japonez accentuează faptul că forța motrice, care determină majorarea capitalului investit pe piața japoneză nu este fluxul inovațional ci acerba concurență dintre marile corporații. Exemplificând, se constată că la un moment dat toate firmele japoneze producătoare de oțel s-au profilat pe producția de conducte petroliere, situație ce a condus la crearea unei supracapacități în domeniul (2).

În prezent se asistă la o puternică competiție în domeniul investițiilor făcute în industria calculatoarelor, valoarea producției acestei ramuri preconizându-se să atingă cifra de 590 mrd yen în anul 1990 (3).

Prin contrast cu situația existentă în cazul investițiilor efectuate de marile firme producătoare, nivelul investițiilor realizate în întreprinderile de dimensiuni mici și mijlocii este puternic determinat de evoluția consumului particular. Astfel, datorită stagnării acestui consum (începând din anul 1980), ritmul investițiilor la acest nivel a slăbit și el.

Investițiile de capital făcute de marile firme japoneze în ultimii ani au avut ca rezultat o extindere însemnată a capacităților de producție și implicit a disponibilului pentru export. Astfel, majorarea exporturilor japoneze (conform datelor din statisticile japoneze) a fost de 17% în 1980 și de 16% în 1981. Aceste cifre explică cu prisosință diferența de două puncte procentuale dintre ritmul de creștere economică a Japoniei și a altor țări capitaliste dezvoltate, în perioada care a urmat celui de-al doilea șoc petroler.

În ceea ce privește opțiunea de dezvoltare viitoare a Japoniei, specialiștii apreciază că factorul determinant al dezvoltării sale economice va fi introducerea într-un ritm foarte rapid a calculatoarelor și a automatizării în toate sectoarele economice.

Introducerea masivă a acestor procedee în economie va determina o reducere îngrijorătoare a forței de muncă angajate în sectorul serviciilor. Implicațiile nefavorabile ale acestei situații se va încerca să fie contracarate prin reducerea corespunzătoare a orelor de lucru.

În același timp, tot pe linia restabilirii echilibrului economic, se va încerca stimularea cererii de consum prin accentuarea eforturilor de a crea noi produse (4). Această încercare nu poate fi însă deosebit de eficientă în condițiile în care economia de forță de muncă realizată prin introducerea calculatoarelor înregistrează ritmuri mult mai rapide decât apariția noilor produse menite să stimuleze consumul.

Concluzionând, specialiștii japonezi apreciază că încetinirea procesului de introducere a automatizării și calculatoarelor în economia japoneză, pentru rezolvarea problemei forței de muncă, nu poate fi luată în considerație, datorită concurenței acerbe pe care Japonia o are de înfruntat pe plan mondial la ora actuală.

*Iolanda Dăduianu VASILESCU
I.E.M.

²) Situația a fost similară în industria autoturismelor.

³) Această cifră apare în opinia multor specialiști ca fiind o subestimare.

⁴) În ciuda tuturor acestor eforturi, declinul așteptat în ceea ce privește capacitatea celui de-al treilea val al inovației tehnologice de a stimula creșterea economică, va influența negativ acest proces.

Comerțul cu diamante al Belgiei a atins un nivel record în anul 1982

Recesiunea economică manifestată pe plan mondial în anul 1982 nu a afectat comerțul cu diamante realizat de firmele specializate din orașul belgian Anvers, principalul centru al comerțului internațional cu diamante.

Exporturile belgiene de diamante (brute, prelucrate, sintetice, industriale) s-au cifrat în anul 1982 la o valoare de 141,5 miliarde franci belgieni, respectiv 3,1 miliarde dolari cantitate exportată fiind de 48.671.330 carate. Comparativ cu anul 1981 exporturile belgiene de diamante au crescut cu 13,8% în valoare și 0,7% cantitativ.

Importurile totale de diamante ale Belgiei s-au situat în anul 1982 la nivelul valoric de 130,9 miliarde franci belgieni, respectiv 2,86 miliarde dolari, marcind o creștere de 14% față de 1981. Cantitativ aceste importuri s-au cifrat la 57.412.689 carate, creșterea în raport cu anul precedent fiind de 6%.

Comerțul cu diamante naturale tăiate constituie esența tranzacțiilor efectuate de firmele specializate din Anvers.

În anul 1982 importurile belgiene de diamante naturale tăiate au crescut sensibil comparativ cu anul precedent, majorările procentuale fiind de 25% cantitativ și 30,2% valoric.

Belgia a importat în 1982 din India cantitatea de 755.000 carate diamante naturale tăiate (valoare 7,2 miliarde franci belgieni, ceea ce reprezintă un plus de 51% raportat la anul precedent). Prețul mediu al diamantelor furnizate de India a crescut în 1982 față de 1981 cu oca. 25%, în principal datorită creșterii cursului dolarului și în mai mică măsură pe seama modificărilor în structura livrărilor. Specialiștii consideră că în anul 1982 s-a manifestat cu claritate o tendință de consolidare a rolului orașului Anvers în procesul de comercializare a diamantelor de proveniență indiană.

Importurile belgiene de diamante naturale tăiate provenind din Israel au atins în anul 1982 nivelul de 314.000 carate (+25% față de 1981) și o valoare de 7,1 miliarde franci belgieni (+55%). Cifrele de mai sus atestă o creștere considerabilă în raport cu anul 1981, indicind o anumită relansare a industriei diamantelor din Israel cit și efectul măsurii adoptate de guvernul acestei țări de a liberaliza exportul de diamante tăiate.

Exportul de diamante naturale tăiate al Belgiei a atins în anul 1982 un nivel record de 2,97 milioane carate și 77,7 miliarde franci belgieni. Repartiția geografică a acestor exporturi relevă existența unor tendințe fundamentale opuse; astfel, în timp ce livrările către zona Americii de Nord au înregistrat o creștere spectaculoasă, exporturile către partenerii din Europa Occidentală s-au diminuat net.

În anul 1982 exportul de diamante naturale tăiate al Belgiei a crescut față de 1982 pe piața S.U.A. cu 66% cantitativ și 85% valoric, în timp ce pe piața Canadei creșterile au fost și mai însemnate, ele cifrându-se la 151% cantitativ și 192% valoric (exprimat în franci belgieni). Expansiunea realizată pe piața Canadei este justificată prin anumiți factori fiscali și monetari. În timp ce evoluția relațiilor cu S.U.A. a fost favorizată de campania de promovare susținută de firma „De Beers”, de fortificarea dolarului, de suprimarea taxelor vamale la importul american de diamante naturale tăiate precum și de scăderea dobânzilor pe piața S.U.A.

Marian PETRESCU
I.E.M.

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Răspunderea întreprinderii de comerț exterior importatoare

Efectuarea operațiunilor de import prin intermediul contractului economic de comerț exterior pe bază de comision conferă răspunderii părților trăsături specifice, deosebite de cele care caracterizează răspunderea în cadrul contractului de furnizare. Ne vom referi, în cele ce urmează, la aceste trăsături, analizând unele aspecte ale răspunderii întreprinderii de comerț exterior importatoare.

În acest scop, pornim de la constatarea că întreprinderea menționată nu are calitatea de unitate furnizoare, ci de comisionară, astfel că poate fi ținută răspunzătoare numai pentru neindeplinirea obligațiilor care îi revin în această calitate. Cu toate acestea, unele unități beneficiare — comitente formulează împotriva întreprinderilor de comerț exterior comisionare pretenții întemeiate exclusiv pe nerespectarea de către furnizorii străini a obligațiilor ce le revin în legătură cu cantitatea, calitatea sau termenul de livrare.

Astfel, de pildă, unele unități furnizoare de utilaje, susținând că neindeplinirea obligațiilor lor de livrare se datorează exclusiv neprimirii din import a unor materii prime sau materiale, solicită ca urmările patrimoniale ale nerespectării obligațiilor contractuale asumate față de unitățile beneficiare să fie trecute în întregime pe seama întreprinderilor de comerț exterior cu care au încheiate contracte de comision pentru realizarea importurilor respective.

De egală, în cadrul primului raport contractual (cel de furnizare), asemenea împrejurări sînt lipsite de relevanță. Într-adevăr, în starea cazului de forță majoră, motivele pentru care nu s-au primit produsele necesare din import nu produc efecte de natură să așeze de răspundere unitatea furnizoare care nu a livrat utilajele la termenul contractual. Acesta este motivul pentru care considerăm că, de regulă, nu este admisibilă chemarea în garanție a întreprinderii de comerț exterior comisionare în litigiul angajat între unitatea beneficiară și cea furnizoare a utilajelor.

Desigur că nu există nici un impediment pentru ca unitatea furnizoare să fie obligată la plata de penalități pentru nelivrarea la termen a utilajelor contractate, să promoveze apoi o acțiune prin care să solicite obligarea întreprinderii de comerț exterior comisionare la plata cu titlu de daune a penalităților pe care le-a achitat unității beneficiare a utilajelor.

O asemenea acțiune nu ar putea fi admisă decît în măsura în care nerealizarea importului la termen s-ar datorî neindeplinirii culpabile de către întreprinderea de comerț exterior comisionară a obligațiilor ce i-au revenit în legătură cu realizarea importului respectiv. Dacă, dimpotrivă, o asemenea neindeplinire nu poate fi reținută, lipsește temeiul pentru angajarea răspunderii întreprinderii amintite.

De regulă, întreprinderile de comerț exterior comisionare obțin de la furnizorii străini penalitățile datorate pentru nerespectarea termenelor de livrare și transmit unităților beneficiare — comitente cotele legale care li se cuvin din aceste penalități. În măsura în care răspunderea furnizorilor străini se epuizează prin plata penalităților, nu există posibilitatea de a se obține de la întreprinderile de

comerț exterior comisionare, cu titlu de daune, diferența dintre evantumul penalităților externe transmise și penalitățile plătite unității care este beneficiara utilajelor. A această soluție se impune datorită faptului, subliniat mai sus că întreprinderea de comerț exterior comisionară nu are o răspundere decît pentru eventuala culpă proprie iar împrejurarea că penalitățile externe nu le acoperă pe cele interne nu poate da loc la răspunderea acelei întreprinderi din moment ce aceasta a valorificat, la termen și integral, toate drepturile rezultînd din contractul extern.

Localizarea în patrimoniul unității beneficiare — comitente (care are, în același timp, calitatea de furnizoare față de unitatea beneficiară a utilajelor contractate) a diferenței dintre cele două categorii de penalități, se explică prin faptul că raportul contractual dintre unitatea furnizoare și cea beneficiară a utilajelor este supus reglementărilor pertinente ale Legii nr. 71/1969 (art. 44 și 47), pe cînd în raportul contractual dintre menționata unitate furnizoare în calitate de beneficiară a produselor din import și întreprinderea de comerț exterior comisionară sînt incidente dispozițiile art. 72 și urm. din aceeași lege, precum și prevederile din contractele externe legal încheiate cu privire la răspunderea furnizorilor străini pentru nelivrarea produselor în termen.

În cadrul acestui din urmă raport, drepturile și obligațiile din contractul extern se răsfrîng asupra unității care, în dubla sa calitate de beneficiară — comisionară a produselor din import și, de furnizoare a utilajelor, are a suporta consecințele incidenței unor clauze contractuale neconcordante în privința răspunderii: Obligația fiind să plătească, în primul raport contractual, penalitățile prevăzute de art. 47 din Legea nr. 71/1969 care, prin evantumul lor, întrec, de regulă, penalitățile obținute de la furnizorii străini, unitatea la care ne referim are de suportat diferența dintre cele două sume nu ca urmare unei culpe directe, ci datorită faptului că, aflîndu-se la interfața a două raporturi contractuale, supuse unor regimuri juridice diferite, nu are posibilitatea de a recupera integral de la extern penalitățile plătite unității beneficiare pentru utilajele pe care nu le-a livrat la termenul contractual datorită neprimirii materiilor prime și materialelor din import.

Consecințe similare se produc atunci cînd unitatea beneficiară — comitentă obține de la furnizorul străin, prin intermediul întreprinderii de comerț exterior comisionare, o bonificație procentuală din valoarea produselor calitativ necorespunzătoare livrate, dar această bonificație nu acoperă daunele pe care le datorează propriilor săi beneficiari.

Dacă convenția cu furnizorul străin privind lichidarea diferendului generat de livrarea unor produse necorespunzătoare calitativ s-a rezolvat — cu asentimentul unității beneficiare — comitente — prin acordarea unei bonificații, această unitate nu este în drept să obțină de la întreprinderea de comerț exterior comisionară daune ce depășesc evantumul bonificației, chiar dacă în patrimoniul său s-a înregistrat un prejudiciu mai mare.

Dacă însă înțelegerea privind limitarea răspunderii furnizorului extern la acordarea unei bonificații s-a realizat fără acordul unității beneficiare — comitente, considerăm că această unitate este îndreptățită să obțină, în principiu, o despăgubire integrală, nefiîndu-i opozabilă convenția dintre întreprinderea de comerț exterior comisionară și furnizorul străin.

Relevăm însă că, nici în această ipoteză, răspunderea întreprinderii menționate nu are un caracter nelimitat. Astfel, ea nu poate fi ținută să răspundă decît în măsura despăgubirilor maxime pe care le poate obține conform

clauzelor contractului extern încheiat în condițiile legii. Altfel spus, convenția privind limitarea răspunderii la plata de bonificația încheiată cu furnizorul străin în condiții de neopozabilitate față de unitatea beneficiară — comitentă nu poate determina angajarea întreprinderii de comerț exterior comisionare pentru daune ce nu ar avea, oricum, acoperire în clauzele contractului extern. Explicația acestei consecințe rezidă în specificitatea raportului de comision: conținutul drepturilor și obligațiilor părților sint influențate în mod decisiv de cuprinsul contractului extern încheiat pe baza și în limitele împuternicirii date de către unitatea beneficiară — comitentă.

I. KIZKOVITS

Drept și uzanțe Internaționale

Tranzitul internațional de mărfuri pe Dunăre

1. Transporturile internaționale de mărfuri pe Dunăre, a căror importanță economică este considerabilă, prezintă pe plan juridic o serie de particularități, prin comparație cu regimul juridic general al navigației civile maritime.

Activitatea de transporturi fluviale poate avea de obiect, pe lângă exportul de produse ale unităților economice românești, de asemenea tranzitul spre unele țări europene, precum R.P. Ungră, R.S. Cehoslovacă, Austria sau R.F. Germania, a mărfurilor sosite pe nave maritime din porturi ale Mării Negre, ale Mării Mediterane sau încă mai îndepărtate, ca și vehicularea (în sens invers) dinspre porturile dunărene din străinătate către Marea Neagră și de aici mai departe spre destinații uneori transoceanice. Pe cînd expedierea pe cale fluvială în străinătate a mărfurilor românești se realizează prin simplă imbarcare pe șlepuri de tip corespunzător și efectuarea transportului convenit în acest scop cu cărașul, tranzitul de produse sosite dintr-o altă țară și destinate tot către un port din străinătate constituie o operațiune mult mai complexă. Ea cuprinde în fapt mai multe componente, deoarece, în afară de transportul propriu-zis pe Dunăre, trebuie, în plus, să se procedeze la transbordarea încărcăturii, cît și la multiple operațiuni de agenturare.

Transbordarea are loc în porturile Sulina, Tulcea, Galați sau Brăila, care sint accesibile navelor maritime de un anumit pescaj. Aici mărfurile sosite via mare trebuie descărcate și apoi imbarcate pe șlepuri fluviale, în vederea transportului spre occident. În cazul traseului în aval spre Marea Neagră, porturile românești menționate servesc pentru transbordarea mărfurilor de pe șlepurile care le-au adus din R.F. Germania, Austria, R.S. Cehoslovacă sau R.P. Ungară, pe o navă maritimă. Asemenea operațiuni dinspre Marea Neagră sau în direcția ei sint îndeplinite de Romtrans, pe bază contractuală.

Agenturarea și deservirea navelor include în mod obișnuit următoarele operațiuni, pe care în țara noastră le execută în mod obișnuit tot Romtrans:

- îndeplinirea formalităților de sosire și de plecare a navelor;
- efectuarea formalităților vamale;
- avizarea destinatarilor și primitoilor mărfurilor despre sosirea și plecarea navelor sau încărcăturii;
- îndeplinirea oricăror formalități pentru manipulare, cît și legate de staționarea navelor în porturi;
- achitarea în contul proprietarilor navelor a taxelor care se percep pentru acestea;
- aprovizionarea navelor cu combustibil, lubrefianți și apă;
- procurarea mărfurilor pentru cursa de înapoiere, dacă nava nu are asigurată marfa de transportat planificată.

În plus, agenturarea cuprinde și obligația pentru prestatorul acestor servicii de a informa întreprinderile de navigație, cu alte cuvinte pe armatori, despre mișcarea navelor lor, folosind mijloacele de legătură disponibile, cît și despre trecerea navelor prin punctele unde se află agenții respectivi, cu plata costului acestor servicii, la preț de tarif.

2. Regimul juridic al tranzitului internațional de mărfuri pe Dunăre este stabilit prin reglementări legale și convenționale de origine foarte variată.

Dreptul comun îl formează atît dispozițiile referitoare la transport din Codul comercial, în măsura în care pot fi adaptate și transpuse în navigația fluvială, cît și cele ale legislației de comerț exterior.

Se aplică de asemenea în această materie cele trei convenții internaționale încheiate la Bratislava la 26 septembrie 1955 și intrate în vigoare la 31 decembrie 1955. Prima dintre ele este Convenția referitoare la condițiile generale de transport a mărfurilor pe Dunăre (prescurtat C.G.T.M.). Cealaltă poartă titlul de Convenție referitoare la remorcarea, la acordare de ajutor navelor în caz de avarii și la agenturare. În fine, s-a încheiat și o Convenție referitoare la tarifele unice. Toate aceste instrumente juridice au suferit o serie de modificări și completări ulterioare.

Menționatele convenții internaționale prezintă particularitatea că au fost încheiate, nu de către statele riverane ale Dunării, ci de către întreprinderile de navigație fluvială interesate din acele state. Astfel din R.S. România a participat, încă din 1953, întreprinderea Navrom, alături de organizațiile economice corespunzătoare din R. P. Bulgară, R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungară și din U.R.S.S. La 18 septembrie 1968 au devenit părți la C.G.T.M. întreprinderile de transporturi fluviale din R.S.F. Iugoslavia, iar de la 2 decembrie 1968 cele din Austria și R.F. Germania. La Convenția referitoare la tarifele unice s-au alăturat, ulterior încheierii sale, și anume la 4 septembrie 1967 întreprinderile de navigație fluvială din R.S.F. Iugoslavia, iar la 2 decembrie 1968 cele din R.F. Germania și Austria.

În completarea reglementărilor enumerate trebuie avută în vedere practica arbitrală, care s-a format în litigiile referitoare la tranzitul internațional de mărfuri pe Dunăre. Hotărârile Comisiei de arbitraj de la București (C.A.B.) au precizat domeniul de aplicare, precum și înțelesul nozra dintre reglementările cuprinse în convențiile internaționale menționate.

3. În ce privește domeniul de aplicare al C.G.M.T., practica arbitrală a decis că aceste Condiții generale produc efecte numai în raporturile dintre întreprinderile de navigație fluvială care le-au încheiat sau care li s-au alăturat ulterior, fiind inopozabile țerților din țările respective.

În sensul arătat, prin hotărîrea nr. 63 din 30 august 1974 a C.A.B. s-a stabilit că, nefiind încheiată între statele dunărene riverane, ci numai de către societățile de navigație civilă avînd naționalitatea acestor state, Convenția de la Bratislava nu poate fi opusă, în R.S. România, decît întreprinderii Navrom, care a semnat-o, dar nu și unul șantier naval cu personalitate juridică proprie, în legătură cu o navă pe care acesta a construit-o pentru un beneficiar din străinătate și care s-a aflat într-un marș de probă pe Dunăre la data abordajului.

Soluția arătată dă expresie principiului cu valabilitate generală înscris în art. 973 din Codul civil, text potrivit căruia convențiile nu au efect decît între părțile contractante.

4. Tot în legătură cu delimitarea reglementărilor aplicabile tranzitului internațional de mărfuri pe Dunăre. C.A.B. a decis prin hotărîrea nr. 63 din 30 august 1974 că asistența și salvarea unei nave în apele fluviale dunărene nu sint guvernate de dispozițiile Convenției internaționale pentru unificarea unor reguli în materie de abordaj, de asistență și salvare maritimă, încheiată la Bruxelles la 23 septembrie 1910 și ratificată de România prin Decretul-lege nr. 2291 din 17 ianuarie 1913. În motivarea soluției citate, C.A.B. a precizat că reglementările Convenției de la Bruxelles sint inaplicabile în spață, deoarece atît din titlul, cît

de din cuprinsul acesteia rezultă că are de obiect numai navigația pe mare.

Punctul de vedere al practicii arbitrale concordă cu cel al literaturii de specialitate, care a demonstrat că reglementările Convenției de la Bruxelles nu se aplică nici a bordajului care se produce între două nave fluviale, nici celui dintre remorcherul fluvial și șlepu pe care îl tractează. (În acest sens, R. Rodière, *Droit maritime*, Paris, 1969, p. 340).

Din cele arătate se deduce însă că abordajul dintre o navă maritimă și alta fluvială, chiar dacă se produce în ape fluviale, intră totuși sub incidența Convenției de la Bruxelles. S-a scris în această privință că în atari cazuri de abordaj nu importă dacă evenimentul fortuit — coliziunea — a avut loc „în marea liberă, într-un port sau pe un riu” (op. cit., p. 339).

5. Practica arbitrală a determinat totodată poziția juridică și funcțiile îndeplinite de întreprinderea Navrom în tranzitul internațional de mărfuri pe Dunăre.

În această privință, hotărârile C.A.B. nr. 70 din 27 martie 1981 și nr. 73 din 5 martie 1982 au stabilit că obiectul de activitate specific al întreprinderii Navrom îl constituie, printre altele efectuarea transporturilor fluviale de mărfuri și călători. Atribuțiile arătate sînt de altfel menționate explicit, a adăugat organul arbitral, atît în actul constitutiv cît și în registrul de stat în care întreprinderea Navrom se găsește înscrisă. În plus, actul constituiv conținea pe deplin cu calitatea în care Navrom figurează în cadrul Convențiilor de la Bratislava și anume aceea de întreprindere de transporturi maritime și fluviale. În fine, în speța scrisoarea de trăsură fluvială pentru șlepu aparținînd dotației Navrom este emis de către această întreprindere. În concluzie, C.A.B. a reținut că întreprinderea Navrom deține efectiv calitatea de căraș fluvial în cadrul transporturilor de mărfuri efectuate pe Dunăre.

6. În cadrul aceluiași transporturi, întreprinderea Romtrans are de obiect, așa cum rezultă din hotărârile C.A.B. nr. 70 din 27 martie 1981 și nr. 73 și 5 martie 1982, îndeplinirea și supravegherea formalităților de transporturi și expediții internaționale, de expediții și reexpediții a mărfurilor în tranzit prin porturile românești, precum și depozitarea mărfurilor de import și de export. ICE Romtrans figurează de altfel cu aceste atribuții și în registrul de stat în care este înscrisă. Concluzii similare se desprind, potrivit hotărîrilor arbitrale citate, și din Protocolul din 11 octombrie 1969 (anexa 3), încheiat de Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale împreună cu Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, prin care se aduc la îndeplinire dispozițiile H.C.M. nr. 1701 din 26 august 1969 privind reorganizarea unor activități de navlosire, agenturare și de expediție maritimă și fluvială prin porturile românești.

Din cuprinsul documentelor menționate, C.A.B. a reținut că I.C.E. Romtrans îndeplinește îndeosebi sarcina de a organiza și de a executa operațiuni privind tranzitul de mărfuri, fie maritim, fie fluvial, fie terestru prin R.S. România. Astfel, din mandat extern I.C.E. Romtrans efectuează formalități de expediție, manipulare, întocmire de documente și rezervare de spațiu pentru transporturi maritime prin porturi românești. În acest caz, I.C.E. Romtrans își îndeplinește mandatul extern prin intermediul organizației portuare competente, cît și al I.C.E. Navlomar.

Hotărârile citate ale C.A.B. au reținut în continuare că I.C.E. Romtrans eliberează, la cerere, certificate de expediție internațională, prin care se confirmă expedierea mărfurilor la export, iar pe bază de mandat extern face plăți pentru taxe de transport, manipulații și alte prestări. Organul arbitral a mai constatat că ICE Romtrans achiziționează tranzitul de mărfuri maritim-fluvial și terestru prin R.S. România, încheind contracte cu partenerii de tranzit, primind și preluînd toate dispozițiile de transport date de partenerii externi. În scopurile arătate îi revin următoarele obligații:

— în cazul tranzitului terestru se îngrijește de operațiile de încărcare, descărcare, manipulare, depozitare, reambalare, reexpediție, etc.;

— în cazul tranzitului maritim sau fluvial, aceste operații se execută prin intermediul unităților portuare, cărora ICE Romtrans le va da dispoziții corespunzătoare;

— angajează spațiul maritim sau fluvial necesar pentru cantitatea de marfă ce urmează să fie transportată, pe o navă corespunzătoare;

— se îngrijește de obținerea autorizațiilor speciale de tranzit pentru mărfurile care reclamă atari condiții;

— face demersuri pentru obținerea de reduceri la taxele de transport și manipulații, pe lângă organele competente din țară și din străinătate;

— întocmește documente de transport în trafic terestru, necesare derulării mărfurilor în tranzit.

În fine, așa cum a reținut organul arbitral, I.C.E. Romtrans îndeplinește prin agențiile proprii formalitățile de import, export și tranzit la toate punctele de frontieră terestre, fluviale, maritime și aeriene ale R.S. România, potrivit Legii vămilor și instrucțiunilor în vigoare. În cazul transporturilor maritime și fluviale prin porturile românești, îndeplinirea formalităților de vămuire se execută în baza documentației puse la dispoziție de către organizația de transport portuară.

Din cuprinsul reglementărilor menționate, C.A.B. a dedus concluzia, pe deplin exactă, că în capacitatea specială de folosință a I.C.E. Romtrans nu intră în nici un caz activitatea de transportator, pe care o exercită numai întreprinderea Navrom. Ca atare, răspunderea civilă contractuală pentru pierderea, avarierea sau degradarea mărfurilor în timpul și pe parcursul transportului fluvial pe Dunăre cu șlepurile nu incumbă sub nici o formă ICE Romtrans.

7. Practica arbitrală a mai precizat și obligațiile ce revin ICE Romtrans în cadrul convențiilor externe pe termen lung, pe care acestea le încheie în vederea transbordării de mărfuri străine prin porturile fluviale românești. Potrivit hotărîrii C.A.B. nr. 70 din 27 martie 1981, asemenea convenții se perfectează între ICE Romtrans și partenerii (agenții) din alte state riverane ale Dunării.

Astfel în speța la care se referă hotărîrea citată s-a analizat convenția pe anii 1976—1980, intervenită între ICE Romtrans și Societatea pe acțiuni pentru expediții internaționale A., cu sediul la Viena, sub aspectul obligațiilor stipulate în sarcina acestor părți. Prevederile convenite stabilesc condiții de transbordare a mărfurilor de pe nave maritime pe șlepurile (și invers) în porturile românești Sulina, Tulcea, Galați și Brăila, precum și condiții de transport cu șlepurile din dotația întreprinderii Navrom din aceste porturi, către o serie de porturi dunărene din Austria și R.F. Germania.

Capitolul I al Convenției cuprinde programul de transbordare, defalcat pe ani și pe relații de import/export în porturile românești menționate, care se coroborează cu programul de transport ce se efectuează cu șlepurile ale întreprinderii Navrom, prevăzut în capitolul II. În cadrul acestor programe corelate, s-a reținut în motivarea hotărîrii arbitrale, că Societatea A. din Viena este obligată să asigure preavizarea și avizarea definitivă către ICE Romtrans și către Navrom a sosirii oricărei nave maritime, în vederea transbordării mărfii în porturile fluviale românești (capitolul III).

Normele de descărcare ale navelor sosite de pe Marea Neagră la Galați și Brăila — porturi ce interesau în speța — sînt stabilite prin prevederile capitolului IV al Convenției, iar condițiile generale referitoare la aplicarea normelor de transbordare și la modul cum se calculează timșhet-urile sînt precizate în detaliu în capitolele V și VI. Capitolul VII are de obiect taxele de transbordare, navlurile fluviale și comisionul la care este îndreptățită ICE Romtrans. În fine, normele de descărcare ale șlepurilor din dotația întreprinderii Navrom în porturile dunărene din Austria și din R.F. Germania sînt determinate de prevederile capitolului VIII, iar durata transportului de mărfuri pe Dunăre cu aceste mijloace de transport de capitolul IX.

Ultimul capitol (X) din Convenție stabilește răspunderile partenerilor. În această privință organul arbitral a reținut

că Societatea A. din Viena răspunde pentru descărcarea în bună ordine a mărfurilor în porturile din Austria și R.F. Germania, în timp ce ICE Romtrans răspunde pentru transbordarea în condiții desăvârșite în porturile românești. Textul capitolului X mai adaugă următoarele: „în calitate de căraș pentru transporturile pe Dunăre, ICE Romtrans răspunde în cadrul prevederilor Convenției de la Bratislava”. Această ultimă clauză este însă, potrivit hotărârii arbitrale menționate, lipsită de obiect, deoarece prin Convenția pe termen lung pe anii 1976—1980 ICE Romtrans nu și-a asumat — și nici nu putea să-și asume, dat fiind obiectul său diferit de activitate — nicio obligație concretă de a efectua în nume propriu transporturi de mărfuri pe Dunăre în favoarea Societății A. din Viena sau pe seama

altor parteneri contractuali. În plus, potrivit, motivării organului arbitral, clauza citată contrazice nu numai actele constitutive ale ICE Romtrans, dar și dispoziții, cu caracter imperativ ale Convenției de la Bratislava, care atribuie explicit și în mod exclusiv calitatea de transportator de mărfuri pe Dunăre, în R.S. România, întreprinderii de navigație civilă Navrom.

În concluzie, arbitrajul a considerat, pe drept cuvânt, că nu poate recunoaște ICE Romtrans calitatea de căraș pentru mărfurile care în speța relatată au fost transportate cu șleberi din dotația întreprinderii Navrom de la Brăila și Regensburg în R.F. Germania.

Jr. O. CĂPAȚINA

practică arbitrală comentată

● MODIFICAREA REPARTIȚIEI — CONDIȚII

Potrivit art. 100 alin. 3 din Legea nr. 14/1971 coordonatorii de balanță pot modifica repartițiile emise numai în urma modificării unor sarcini din planul național unic de dezvoltare economico-socială ori a dispoziției Ministerului Aproximării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe. În temeiul modificării repartiției în condițiile arătate se adaptează corespunzător și contractele economice. De aceea, în exclusivitate comunicarea coordonatorului de balanță prin care părțile contractante sînt anunțate că se decalază termenul de livrare din trim. III în trim. IV — nu produce adaptarea contractului încheiat. Menținându-se repartiția inițială, penalitățile de întârziere în livrare se calculează de la termenele contractuale stabilite în faza de încheiere a contractului în trim. III. Nu se poate considera că unitatea beneficiară ar fi acceptat implicit decalarea livrării în trim. IV intrucît repartiția nu a fost valabil modificată. Perioada de livrare fiind în trim. III, părțile prin acordul lor, nu puteau modifica acest element din repartiție, situație interzisă de art. 28 alin. 1 din Legea nr. 71/1969, Decizia P.A.S. nr. 1173/1983.

● RĂSPUNDEREA PENTRU FAPTA ALTUIA. INADMISIBILITATEA ÎNTÂRZIERII

Prevederile art. 1000 C. civ. stabilesc în mod limitativ, situațiile în care o persoană urmează să răspundă pentru fapta prejudiciabilă a unei persoane fizice. În consecință o unitate școlară nu poate răspunde pentru prejudiciul produs de un elev, minor, care a plecat din școală, prin analogie cu răspunderea părinților pentru fapta copiilor. Răspunderea unității școlare nu poate fi angajată nici în temeiul răspunderii directe, intrucît nu s-a constatat că plecarea minorului ar fi fost favorizată de neîndeplinirea unei anumite obligații a școlii. După plecarea minorului școlara a anunțat organele de miliție și părinții acestuia (Dec. P.A.S. nr. 883/1983).

● TITLURI EXECUTORII — TRĂSĂTURI

Potrivit art. 157, din Legea finanțelor nr. 9/1972, instrumentele de decontare emise de debitor în favoarea creditorului sînt, în raporturile de decontare bancară, titluri executorii. Această prevedere legală presupune ca, documentele de decontare să cuprindă toate elementele necesare pentru efectuarea plății. Astfel, dispoziția de plată în care a figurat altă unitate în locul unității furnizoare nu putea constitui titlu executor. În situația menționată, în mod justificat unitatea furnizoare a formulat o acțiune arbitrală pentru a obține, pe această cale, plata prouselor livrate. De aceea, unitatea beneficiară pîrîtă a fost obligată să-i plătească unității furnizoare cheltuielile de arbitraj (Dec. P.A.S. nr. 611/1983).

● LIVRARE ÎNTÂRZIATĂ ȘI LIVRARE NECONTRACTUALĂ — DISUNCTIE

Potrivit Legii nr. 71/1969 contractele economice sînt instrumentele de planificare prin care se fundamentează planurile anuale pe baza prevederilor din planul cincinal. De aceea, obligațiile contractuale urmează să se realizeze în natură pînă la sfîrșitul anului de plan. Acest principiu al anualității executării în natură a contractului, fiind prevăzut de lege, nu este limitat de perioada cuprinsă în repartiție. Dacă în repartiția pe baza căreia s-a încheiat contractul s-a prevăzut trim. II 1982, după această perioadă pînă la sfîrșitul anului de plan, unitatea furnizoare predind produsele executat o livrare întîrziată. În această situație unitatea beneficiară poate refuza primirea numai dovedind imposibilitatea folosirii produselor ori formarea de stocuri supranormative potrivit prevederilor art. 40 lit. b din Legea nr. 71/1969. Refuzul unității beneficiare de a primi și plăti produsele, fără nici o justificare, considerînd că este vorba de o livrare necontractuală este inadmisibil. (Decizia P.A.S. nr. 1846/1983).

● LIPSĂ LA DESTINAȚIE. EXONERAREA CĂRĂUȘULUI

Împrejurarea că la destinație vagonul a ajuns fără două sigilii ale unității expeditoare generează în temeiul art. 41 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 răspunderea cărăușului pentru cantitatea de marfă lipsă. În apărarea sa, unitatea de transport a dovedit cu acte încheiate în condițiile art. 36 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, că diferența de greutate provine din natura mărfii. Astfel, din buletinele analizelor efectuate la expediere și destinație s-a constatat o diferență de umiditate de 1,6%. Din aplicarea acestui procent la întreaga cantitate predată spre transport a rezultat o cantitate care nu depășea cantitatea lipsă la destinație. Acest calcul al perisabilității se întemeiază pe normele elaborate de Ministerul Comerțului Interior pentru produsul ce a făcut obiectul transportului. Împrejurările dovedite de cărăuș și modul de constatare a acestora înscriindu-se în cadrul legal stabilit, s-a apreciat că prezumția stabilită de art. 41 a fost răsturnată; acțiunea unității destinatară a fost respinsă. (Decizia P.A.S. nr. 815/1983).

● ÎNTÂRZIEREA UNITĂȚII ANTREPRENOARE — CONSECINȚE

Prin art. 54 din Legea nr. 59/1970 cu privire la fondul funciar unitățile socialiste sînt obligate să includă în valoarea de deviz a lucrărilor de investiții sumele rezultate din aplicarea tarifelor prevăzute în anexa nr. 3 a acestei legi. Dispoziția legii menționată se aplică numai deținătorilor de terenuri pentru perioada scoaterii anumitor suprafețe din circuitul agricol. De aceea, unitatea constructoare nu poate fi scutită de plata despăgubirilor pentru prejudiciul provocat unității beneficiare prin nerespectarea termenului de predare a terenului în circuitul agricol datorită întîrzierii lucrărilor de irigații, combaterea eroziunii solului ș.a. Între părți încheindu-se un contract de antrepriză pentru lucrări, unitatea constructoare urmează să suporte prejudiciile produse unității beneficiare prin nerespectarea obligațiilor asumate. (Decizia P.A.S. nr. 1894/1983).

Mihai PASCU

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

**INTREPRINDEREA DE ARMĂTURI
INDUSTRIALE DIN OȚEL STREHAIA**
Telefon 71.416

- OSC 8 Ø 60 kg. 2000
- OSC 8 Ø 60 kg. 3500
- OSC 8 Ø 75 kg. 4500
- OSC 9 pătrat 140 kg. 1000
- OSC 9 pătrat 180 kg. 2000
- OSC 10 Ø 100 kg. 3500
- Șuruburi M 4×12 STAS 2571
buc. 10000
- Șuruburi M 4×12 STAS 3167
buc. 13000
- Șuruburi M 5×12 STAS 3169
buc. 900
- Șuruburi M 5×14 STAS 3954
buc. 1000
- Șuruburi M 5×16 STAS 3954
buc. 5000
- Șuruburi M 6×12 STAS 3954
buc. 5000
- Șuruburi M 6×16 STAS 3954
buc. 5000
- Șuruburi M 8×25 STAS 3954
buc. 3700
- Șuruburi M 4×10 STAS 4333
buc. 10000
- Șuruburi M 4×20 STAS 4333
buc. 5000
- Șuruburi M 5×10 STAS 4333
buc. 10000
- Șuruburi M 6×12 STAS 4333
buc. 10000
- Șuruburi M 6×16 STAS 4333
buc. 4000
- Șuruburi M 6×35 STAS 4272
buc. 3000
- Șuruburi M 16×35 STAS 4272
buc. 1000
- Șuruburi M 20×30 STAS 4272
buc. 600
- Șuruburi M 20×30 STAS 4272
buc. 7000
- Șuruburi M 24×110 STAS 4272
buc. 1600
- Șuruburi M 24×100 STAS 4272
buc. 400
- Șuruburi M 5×16 STAS 4845
buc. 9000
- Șuruburi M 5×20 STAS 4845
buc. 8000
- Șuruburi M 6×10 STAS 4845
buc. 40000
- Șuruburi M 6×12 STAS 4845
buc. 3000
- Șuruburi M 6×25 STAS 4845
buc. 15000
- Șuruburi M 6×35 STAS 4845
buc. 2500
- Șuruburi M 8×40 STAS 4845
buc. 4000
- Șuruburi M 8×45 STAS 4845
buc. 1000
- Șuruburi M 8×50 STAS 4845
buc. 25000

- Șuruburi M 10×28 STAS 4845
buc. 5000
- Șuruburi M 10×30 STAS 4845
buc. 500
- Șuruburi M 10×40 STAS 4845
buc. 2000
- Șuruburi M 12×30 STAS 4845
buc. 1000
- Șuruburi M 12×35 STAS 4845
buc. 9000
- Șuruburi M 12×45 STAS 4845
buc. 6000
- Șuruburi M 15×40 STAS 4845
buc. 900
- Șuruburi M 16×45 STAS 4845
buc. 13000
- Șuruburi M 16×55 STAS 4845
buc. 2000
- Șuruburi M 16×80 STAS 4845
buc. 20000
- Șuruburi M 8×10 STAS 6219
buc. 1900
- Șuruburi M 10×30 STAS 6219
buc. 1000
- Șuruburi M 10×40 STAS 6219
buc. 900
- Șuruburi M 12×14 STAS 6219
buc. 100
- Șuruburi M 16×60 STAS 6219
buc. 300
- Șuruburi M 16×80 STAS 6219
buc. 1700
- Șuruburi M 12×50 STAS 6220
buc. 1000
- Șuruburi 16×55 M STAS 6220
buc. 2900
- Prezoane M 5×40 STAS 4551
buc. 3200
- Prezoane M 6×30 STAS 4551
buc. 15000
- Prezoane M 8×15 STAS 4551
buc. 7500
- Prezoane M 8×22 STAS 4551
buc. 10000
- Prezoane M 8×25 STAS 4551
buc. 8000
- Prezoane M 10×30 STAS 4551
buc. 8900
- Prezoane M 10×35 STAS 4551
buc. 1500
- Prezoane M 20×70 STAS 3953
buc. 1800
- Prezoane M 20×80 STAS 3953
buc. 500
- Prezoane M 20×90 STAS 3953
buc. 500
- Prezoane M 24×50 STAS 3953
buc. 500
- Prezoane M 24×110 STAS 3953
buc. 3800
- Prezoane M 30×75 STAS 3953
buc. 11000
- Prezoane M 30×80 STAS 3953
buc. 4700
- Prezoane M 36×190 STAS 3953
buc. 3800
- Piuliță M 10 STAS 4373 buc. 500
- Piuliță M 16×1,5 STAS 4071
buc. 6600
- Piuliță M 30 STAS 4071 buc. 10000

**GRUPUL INTREPRINDERILOR DE
GOSPODĂRIE COMUNALĂ
BUCUREȘTI**
Telefon 14 76 00

- Armături DATT buc. 15
- Bandă din alamă clasa D1/25 0,1×
12 mm kg. 297
- Bară rotundă din alamă trasă 1/25
8 mm kg. 411
- Bare bronz Ø 40 kg. 124
- Capac asamblare 1/2" buc. 1000
- Capace fixare rulment electropom-
pe buc. 1000
- Carton azbest 5 mm kg. 800
- Fitol lampă nr. 11 buc. 6
- Furtun absorbție apă cu D88 mm
lung. 5 m m 181
- Inele siguranță kg. 12
- Lanțuri auto mari kg. 180
- Mașină pt. lampă petrol nr. 5
buc. 40
- Mașină pt. ridicat fitilul la lampa
de petrol nr. 8 buc. 40
- Nit de oțel cu cap semirotond
3×16 mm kg. 33,5
- Nit de oțel cu cap semirotond
3×20 mm kg. 10,5
- Nit de oțel cu cap semirotond 5×12
mm kg. 119
- Idem 5×20 mm kg. 5,5
- Ocheți cablu buc. 940
- Perie circulară de sirmă buc. 3645
- Perii circulare buc. 26
- Pietre polizor 200×30 buc. 2
- Pietre polizor M 601 100×20×20×
2541 buc. 5
- Pinze panglică 15×0,6 m 50
- Idem 25×0,7 m 50
- Idem 30×0,7 m 50
- Plasă sirmă cu ochiuri 1 mm kg. 197
- Robinet colțar 11/4 buc. 299
- Robinet rețineră cu mufă (ventil)
FC d1/4" buc. 46
- Idem FC D3/4" buc. 13
- Sină de tablă 350×1,5 mm pt. instal.
el. buc. 19
- Sirmă alamă D 4 mm kg. 21
- Sirmă oțel arc Dn 2 mm kg. 144
- Snapere magnetice buc. 100
- Șurub cap ciocan git pătrat filet
20×180F buc. 9301,5
- Șurub cu cap ciocan N24×240
buc. 50
- Șurub cu cap ciocan cu nas grosolan
10×40 mm buc. 1555
- Șuruburi 16×100 buc. 5074
- Tablă de alamă clasa A1 (2T ND)
1×500×2000 kg. 32,5
- Țesătură zincată HR 28 A kg. 46,4
- Teu negru 130 (81) D2" EM 32
buc. 5
- Teu redus negru 130 (81) D2-3/4"
FR 32 buc. 5
- Zăvoare aplicate buc. 80
- Cablu oțel matelat D=12 mm lung.
4 m buc. 1

- Electrozi din țevă de oțel 1/4" pt. tăiat beton buc. 14
- Fintini de băut apă arteziene cu picior buc. 1
- Nitro email roșu E232-1 kg. 57
- Oțel inoxidabil D=70 mm kg. 70
- Plăci dure PFL mp 1,02
- Robinet cu ventil fontă RN16 DN65 buc. 35
- Idem de reținere din fontă D=80 mm buc. 44
- Idem fontă FC20 PN16 var. Acu sertar pană D=300 m buc. 2
- Idem fontă fil. tijă ext. PN16 drept var A ventil plan 150 mm buc. 20
- Robinet fontă cu 3 căi buc. 45
- Robinet reținere ventil D = 200 buc. 4
- Idem sertar vană din fontă PN10AT DN 200 buc. 1
- Talon factură buc. 607
- Arzător gaze uzură 10% mc buc. 6
- Idem 50% buc. 4
- Cazan încălzire din oțel uzură 50% buc 1
- Idem tip PAL 25 10% uzură buc. 3
- Compresor aer uzură 10% buc. 1
- Distribuitor cazan PAG 25 uzură 50% buc. 1
- Pompă adaus uzură 10% buc. 2
- Idem centrifugă completă inc. electromot uzură 10% buc. 3
- Idem combustibil uzură 10% buc. 2
- Chei tubulare 17×60 mm buc. 79
- Ciocan cu coadă 0,8 kg buc. 2
- Difuzor 3W 4 buc. 1
- Furcă cu 3 coarne buc. 1
- Huse din tricot bumbac buc. 2
- Cizme pislă buc. 1
- Bobină pt. contactor AC3 220V-63A buc. 1
- Borne tablou 00-100A buc. 78
- Buton simplu comandă buc. 10
- Cablu ACYY 3×95+50 m 58
- Clemă stg. — dr. pt. instal. electrice buc. 32
- Cleme patent buc. 48
- Cleme pt. contacte el. tip 501, 35 mm, 100 A, 500 V buc. 20
- Comutator comandă C16 buc. 64
- Idem K10 buc. 4
- Idem pt. măsurat tens. tip 1.166 buc. 19
- Idem stea tr. 3A protejat buc. 2
- Cond. bobinaj izol. text. cu rotunde DN 1,2 mm kg. 29,1
- Bobinaj rotund D = 0,12 mm kg. 11,71
- Idem cupru D = 0,22 m izol. bumb. kg. 21,11
- Idem D = 1,5 mm izol. bumb.
- Capac fontă cu ramă pt. canal buc. 2
- Idem D = 2 mm buc. 19
- Cupru emailat STAS Termica ET-1 D = 0,1 mm kg. 9,69
- Cond. de bobinaj cu izol. D = 1,1 kg. 12,3
- Idem D = 1,8 kg. 36
- Contor curent alternativ 63V kg 31
- Întrerupător buc 14
- Întrerupător pachet tripolar 25 A
- Idem 63A 380V buc. 14

- Idem pîrghie tripolar aer capsulat 180 A buc. 51
- Idem seus tip tambur mașini unelte 32A 380 V buc. 4
- Manta acț. întrerupător buc. 9
- Punte de contact TCA 63A buc. 15
- Releu el. RT-2-1 48V pt. comandă și semnaliz. buc. 186
- Releu RT-3 380V vâr. 44 buc. 10
- Sirmă bobinaj email Dn 0,12 mm kg. 14,5
- Subansamblu releu termic 3A buc. 16

COOP „TEHNOMETALICA” ARAD
Str. Gh. Dimitrov, 85
Telefon : 12 546 ; 13 504 — Telex : 46318

- Oțel pătrat OL 37 7,5×7,5 kg. 600
- Oțel lat OL 12×5 kg. 300
- Bandă lam. la rece Am. mt. 1/2 T 14×1 kg. 210
- Idem 75×2 kg. 173
- Idem 65×2 kg. 4800
- Idem 60×2 kg. 142
- Idem 65×25 kg. 157
- Idem 25×08 kg. 2500
- Idem 15×1,5 kg. 471
- Idem 15×1,2 kg. 1556
- Idem 25×1 kg. 3797
- Bandă oțel lam. la rece A. mt. 1/2 Tarc 45×1 kg. 182
- 40×1 kg. 4000
- 25×2,5 kg. 770
- Tablă Al. 1/2 T 05×1000×2000 kg. 1113
- Bandă oțelare W 1750 6×05 kg. 262
- Idem 45×016 kg. 822
- Idem 12×015 kg. 605
- 25×1,5 kg. 91
- 35×1,5 kg. 207
- 20×1,5 kg. 290
- Bare trase oțel inox Ø 18 kg. 216
- Sirmă moale neagră Ø 3,5 kg. 85
- Bandă alamă 0,3×20 kg. 35
- Sirmă alamă 1/2 Ø 09 kg. 166
- Bare alamă AM 1/2 T Ø 5 kg. 363
- Bare oțel inox exag. 27 kg. 230
- Idem exag. 32 kg. 50
- Bară oțel rapid 27×27

⊙ Organe de asamblare

- Șurub lemn STAS 1452 2,5×116 mii buc. 40
- Idem 2,5×18 mii buc. 8
- Idem 2,5×18 mii buc. 12
- Idem 4×45 mii buc. 0,9
- Șurub cap crestă M5×18 mii buc. 479
- Idem M5×20 buc. 431
- Idem M5×25 mii buc. 04
- Mec STAS. 4845 M6×25 mii buc. 8,5 buc. 200%
- STAS 2571 M3×22 mii buc 0,8
- STAS 4845 M8×75 mii buc. 6-4
- Piulițe STAS 4071 M5 mii buc. 182
- Idem M 10 buc. 1,8
- Idem M 14 buc 4,20
- Nit aluminu STAS 9229 2,5×5 kg 20

- Idem 3×6 kg. 140
- Idem 4×10 kg. 30
- Idem 4×16 kg. 50
- Idem 4×14 kg. 20
- Nit oțel STAS 797 kg. 20
- Idem 3×22 kg. 35
- Nit oțel STAS 797 2×4 kg. 100
- Idem 3×6 kg. 200
- Idem 3×10 kg. 14
- Idem 4×10 kg
- Piulițe fluture M 8 zamac buc. 150000

● Scule tăietoare

- Tarozi M 12 buc. 40
- Idem M16 buc. 50
- Idem M 18 buc. 60
- Nit cupru 2,5×2,5 kg. 3,85
- Burghii spirale STAS 573
- Ø 0,63 buc. 50
- Idem 4,5 buc. 1300
- Idem 4,9 buc. 10
- Idem 7 buc. 1200
- Idem 7,5 buc. 1600
- Idem 9,1 buc. 2
- Idem 9,3 buc. 20
- Idem 9,5 buc. 7
- Idem 9,6 buc. 10
- Idem 9,8 buc. 10
- Idem 18,5 kg. 20
- Idem 24 buc. 6

● Materiale chimice, vopsele etc.

- Clorură stanoasă kg. 6
- Sulfat de sodiu kg. 120
- Stearină kg. 180
- Tetraclorură de carbon kg. 240
- Butoni rapizi nichelat kg. 10460
- Idem alămite kg. 16870
- Butoni Ø 9 kg. 8980
- Cataramă pt. cordon kg. 6000
- Sticlă șlefuită 15×1000×50 mp 46
- Pinză canaves ml. 133,60
- Carton preșpan 0,25×0,30 kg. 50
- Idem 050 kg. 50
- Idem 050 kg. 50
- Pișoar faianță buc. 4
- Tub sticlă pt. instincior C-3 buc. 44
- Vopsea nitro negru kg. 1800

⊙ Aparataj electric, sursă de lumină

- Întrerupător Pacco buc. 16
- Balast 25 W buc. 8
- Comutator Pacco 25 A buc. 6
- Întrerupător Pacco 25 A buc. 14
- Întrerupător Pacco 25 A buc. 49
- Comutator Pacco 63 A buc. 33
- Dulii E 27 buc. 946
- Becuri normale 220V-75W buc. 338
- Becuri lanternă 3,5V-0,2A buc. 1300
- Comutator Heblu 63A buc. 17
- Becuri 12V-3W buc. 942
- Capac siguranță 63A buc. 500
- Patroane 500 V/400A buc. 32
- Becuri 220 V. 500 W buc. 80
- Întrcrup. Pacco 63 A buc. 12
- Idem releu 63 A buc. 4
- Becuri 25W-220 V E 27 buc. 379
- Conductor FY Ø 16 ml 300
- Becuri 230V-15 W buc. 50
- Becuri 6,3 V-03 A buc. 33
- Idem 220 V-25W E 14 buc. 1150

INTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE PRESTĂRI SERVICII ȘI PRODUCȚIE IALOMIȚA

- Pinză hesian ml. 117
- Idem Isacea 0,80 ml. 556
- Idem Mișu 0,80 ml. 2429
- Idem Vucova 0,80 ml. 653
- Idem Lorelai 0,80 ml. 746
- Idem Mișu 0,80 ml. 3454
- Idem Miruna; 0,80 ml. 4583
- Tercot Andrei 0,80 ml. 184
- Finet Isacea 0,80 ml. 207
- Olandină Abaniș 0,80 ml. 1659
- Diftină 0,80 ml. 319
- Doc EPL 0,80 ml. 1866
- Sifon Zeica 0,90 ml. 4468
- Pinză Ploieșana 1,40 ml. 265
- Doc EPL 1,40 ml. 7599

- Doc EPL 0,80 ml. 6838
- Sifon alb Amara 0,80 ml. 14743
- Tercot Voiton 0,90 ml. 840
- Doc E 12 1,40 ml. 7876
- Tercot Tina 0,90 ml. 1411
- Tercot Tina 0,80 ml. 399
- Tercot Florin ml. 1385
- Tercot Untisor 0,90 ml. 1257
- Tercot Daniela 0,90 ml. 1372
- Tercot Copelia 0,80 ml. 232
- Doc Maron EPL 0,80 ml. 881
- Pinză albius 0,80 ml. 3402
- Finet Isacea 0,80 ml. 3067
- Pinză INA natur 0,80 ml. 1369
- Catarame damă buc. 838
- Paftale brune buc. 500
- Etichete FRAGIL buc. 21317
- Idem NU M
- Doc dril Golești 0,90 ml. 184
- Nitroceluloză pig. negru kg. 3451
- HDS mp. 264

- Cupoane diferite ml. 391
- Oțel rotund Ø 25 ml. 480
- Pinză Bodoc 0,80 ml. 100
- Pinză Lorelai ml. 746
- Pinză Vucova ml. 653
- Pinză Merișan ml. 681
- Șuruburi 12×80 ml. 1400
- Ax planetar Bucegi buc. 4
- Benzi cauciuc buc. 9
- Bucșe pivot buc. 2
- Cărbuni electromotor buc. 139
- Bară legătură buc. 1
- Arbore secundar buc. 2
- Pinion condus buc. 1
- Pinion primar buc. 1
- Plutitor carburator buc. 1
- Supape admisie buc. 9
- Supape evacuare buc. 1
- Bendix buc. 1
- Inele cu coadă buc. 1112
- Disc ambreaj TV buc. 1

Intrebări și răspunsuri

● **NICOLAE CACEROVSCI, Lehlu** — Pentru a stabili numărul de muncitori la 1 ha seră, solarii sau legume de cimp este necesar a se preciza denumirea culturii. În funcție de tehnologia acesteia urmează să se stabilească necesarul de muncitori. Pentru normarea muncii în vederea acordării drepturilor de plată se folosesc normele de muncă prevăzute în Buletinul I.A.S. nr. 1—2/1982. Broșura „Norme tehnice de muncă pentru unitățile agricole de stat și cooperatiste” — în curs de difuzare — cuprinde și lucrările manuale și cu tracțiune animală în producția vegetală.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR DIN STR. FIRIZA 10, Cluj-Napoca** — Tariful de 220 lei/Gcal este prevăzut în dispozițiile imperative ale art. 20 cap. II, pct. 1 din Decretul Consiliului de Stat nr. 240/1982.

● **GRIGORE BUCUR, Vasilați, Călărași** — 1) Potrivit reglementărilor legale în vigoare, livrarea produselor agroalimentare de unitățile agricole cooperatiste către întreprinderile de stat achizițoare se face la prețuri de învoială stabilite de comun acord de unitatea furnizoare și cea beneficiară, limita maximă a prețului de învoială pentru unitățile de stat cumpărătoare constituind-o prețul cu amănuntul legal stabilit din care se deduce impozitul pe circulația mărfurilor (normele Comitetului de Stat pentru Prețuri nr. 5015/1972, pct. 3 alin. 1). 2) Pentru realizările obținute din vânzarea produselor proprii, conform prevederilor art. 1 din H.C.M. nr. 1276/1982 privind impozitul pe circulația mărfurilor și pct. 3 și 33 din Instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr.

1600/1982 date în aplicarea H.C.M. nr. 1276/1982, cooperativele agricole de producție nu datorează bugetului de stat impozitul pe circulația mărfurilor, unitățile respective nefiind plătitoare a acestui impozit. 3) Referitor la produsul ouă de consum ce se livrează întreprinderilor comerciale de stat menționăm că, în conformitate cu prevederile Decretului nr. 58/1982, unitățile agricole cooperatiste furnizoare încasează prețurile de contractare în cazul în care livrarea ouălelor se face în condiția loco unitatea producătoare sau prețurile cu amănuntul mai puțin rabatul comercial și impozitul pe circulația mărfurilor de 300 lei/1000 buc. ouă în cazul în care vânzarea ouălelor se face loco stația de destinație sau unitatea comercială de desfacere. În consecință, pentru ouăle livrate de unitățile agricole cooperatiste către organizațiile comerciale de stat, plata impozitului pe circulația mărfurilor de 300 lei/1000 buc. ouă revine organizațiilor comerciale achizițoare care realizează impozitul respectiv pe măsura încasării prețurilor cu amănuntul al ouălelor vândute populației.

● **IULIANA RACZ, Dej** — Dacă unitatea vă încadra de la început în funcția de casier, vă putea aplica prevederile art. 200 alin. 3 lit. a din Legea 57/1974. În prezent, termenul de 90 de zile de la încadrarea la nivel de bază fiind expirat, nu mai există nici o posibilitate legală pentru a vă putea încadra pe gradații.

● **PARASCHIVA GHIDUC, Săveni** — Întrucât dv. reveneați într-o perioadă mai mică de 3 ani din funcția de contabil șef într-o funcție inferioară, vi s-a stabilit greșit retribuirea potrivit dispozițiilor pct. 9 lit. 6 din

anexa 6 la Decretul nr. 100/1979. Retribuția dv. trebuia stabilită corespunzător dispozițiilor pct. 13 alin. 1 fraza finală, din anexa 6 la Decretul nr. 100/1979. Punctul de vedere al organului D.P.M.O.S. este întemeiat.

● **LIVIU POP, Satu Mare** — Este adevărat că la răspunsul publicat în Suplimentul nr. 17/1983 s-a strecurat o eroare de tipar. În ceea ce privește conținutul răspunsului am reanalizat problema ridicată de dv. și considerăm că este corect și în concordanță atît cu litera cit și cu spiritul Legii 12/1971. Diferențierea între vechimea în „specialitate” și vechimea în „meserie” a fost determinată de un raționament logic în voința legiuitorului, avînd la bază experiența care poate fi acumulată prin practicarea efectivă a unei funcții sau meserii. Referitor la citatul din tratatul „Dreptul muncii”, pe care îl reproduceți, acesta se referă la alte situații decît acelea privind condițiile legale pentru încadrarea în categoria a muncitorilor calificați.

● **ȘTEFAN ORBAN, Miercurea Ciuc** — În conformitate cu prevederile art. 6 din Hotărîrea nr. 880/1985 reducerea cuantumului indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă din cauză de boală obișnuită sau a unui accident care nu are legătură cu munca cu 50% se face pentru primele 3 zile calendaristice de concediu medical acordate de medic. Dacă medicul omite să completeze fișă casetă „urgență” sau „boală transmisibilă” și din diagnostic ar rezulta aceasta, se poate restituți certificatul medical celui în cauză ca medicul să facă mențiunea respectivă. Prevederile pct. 1 lit. C din anexa nr. 14 la Decret. 100/1979 stabilesc că diminuările de retribuire pentru nerealizare sarcinilor de plan sau a celor proprii se scad din veniturile care se iau în calcul la stabilirea indemnizației de concediu de odihnă.

ÎNTEPRINDEREA „6 MARTIE” DIN ZĂRNEȘTI

Întreprinderea „6 Martie” din Zărnești are în profilul său de activitate producția de motoare, biciclete, piese de schimb pentru acestea și accesorii pentru mașini-unelte. Din multitudinea de tipodimensiuni și produse menționăm :

— Mașini universale cu 3 și 4 fălci acționate manual (asigură prinderea fermă a pieselor de diferite dimensiuni în vederea prelucrării prin așchiere). Caracteristici principale : o gamă largă de stringere, stringere concentrică, prindere sigură, precizie de centrare ridicată ;

— Mandrina pentru mașina de găurit portabilă (se poate utiliza la prelucrarea metalului, lemnului și altor materiale). Fălcele de stringere sînt tratate, iar mișcarea lor este fină, uniformă și ușoară. La folosirea cheii pentru prinderea burghiului în mandrină se obține o stringere suficientă cu un efort normal, fără blocări ;

— Mandrina portburghiu cu trei fălci și coroana dințată (are posibilități multiple de utilizare : la prelucrarea metalului, lemnului etc.). Se poate folosi pe mașina de găurit, strunguri, automate. Conul mandrinei permite o antrenare pe dreapta și pe stînga, iar coroana dințată face corp comun cu inelul filetat.

Întreprinderea „6 Martie” din Zărnești produce, de asemenea, o gamă variată de biciclete pentru toate virstele. Este vorba de :

— biciclete pentru copii tipurile Pegas 12 mini, Pegas 11, Pegas 21, Pegas 31, Pegas 41, Pegas 51 cu cadru pentru băieți și fete ;

— triciclu Pegas 1 cu cadru demontabil ;

— biciclete pentru adolescenți tipurile Pegas 18 D, Pegas 18 B, Pegas Camping, Pegas 20 sport, semicurse cu 4 viteze ;

— biciclete pentru adulți, tipurile Pegas 22 super, D, Pegas 22 super B, Pegas standard D, Pegas standard B, Tohan 28 B și D ;

— ergociclu pentru antrenament Pegas-pedalux 1 ; Pegas universal de construcție specială cu cadru demontabil pentru o singură persoană (datorită domeniului mărit de reglare pe înălțimea ghidonului și șeii, poate fi utilizată de copii, adolescenți și adulți).

La Întreprinderea „6 Martie” din Zărnești se fabrică și mai multe tipuri de motoare ca : Mobra 50 super, Mobra mini, Mobra turist. Atît prospectele cu caracteristicile tehnice mai detaliate cît și instrucțiunile de exploatare, precum și piesele de schimb necesare pot fi procurate de la toate magazinele de specialitate din Capitală și din țară.

Întreprinderea „6 Martie” din Zărnești este dotată cu secții de lucru specializate, cu utilaje moderne de mare productivitate, cu laboratoare la nivelul tehnicii mondiale. Un colectiv de muncă cu o excelentă competență profesională aplică în activitatea sa tehnologii avansate de lucru.

Ion Vasilescu

